

לשמונה בבבבב דדדדד

חוברת לימוד לימי החופשה
ערוך ומנוסח ע"י ארגון 'שתי הלכות ביום'
לימים י"ט אב - כ"ה אב תשפ"ו

ידידים יקרים!

חוברת זו מכילה מקבץ לימודים
שנערך ונוסח ע"י ארגון 'שתי הלכות ביום'.
מותאם לימי בין הזמנים,
מותאם לכל המשפחה.

לימודים אלו הם 'טעימה' מתוך מגוון
של עשרות מסלולי לימוד בכל מקצועות
התורה שבכתב ובעל פה, שארגונו
מפיץ כל ימות השנה.

תפילתנו ותקוותינו שתפיקו את מירב
התועלת מחוברת לימוד זו.

פרטים נוספים על הארגון ופעילותו - בסוף החוברת

"כִּי מִלְאָכָיו יֵצֵא לָהּ לְשִׁמְרָהּ בְּכָל דֶּרֶכֶיהָ"

הלימודים בחוברת לימוד זו:

לרפואת אסתר בת פורטונה חתון, ברכה בת חנה, גאולה
בת לאה. ולהצלחת משפחת ג'קובס

לזכות מרדכי בן שרה רבקה ושושנה עליזה בת חנה שיינה
לאריכות ימים מתוך בריאות איתנה, שמחה, שפע פרנסה
ונחת מכל הצאצאים

לזכות חיים שמעיה בן שושנה עליזה ונועה בת יונית
להצלחה ברוחניות ובגשמיות

להצלחת יעקב מנשה בן נחמה נעכא, ודן בן לאה,
לפרנסה בריווח והצלחה בגשמיות ורוחניות

לזכות שי משה בן שמחה, ועינת יהודית בת חיים הושע,
לאריכות ימים מתוך בריאות איתנה, שמחה, שפע פרנסה
ונחת מכל הצאצאים

להצלחת עם ישראל

לעילוי נשמת רחל לאה בת ר' יעקב ע"ה

לעילוי נשמת חיים בן זוהרה ז"ל

לעילוי נשמת רן בן מאיר ועדנה, יוסף בן זכריה וליי ז"ל

לזכות מינדל מינה בת מרים מזל לשידוך הגון

תפילת הדרך

נוסח אשכנז: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתוליכנו לשלום ותצעידנו לשלום ותדריךנו לשלום, ותסמכנו לשלום, ותגיענו למחוז חפצנו לחיים לשמחה ולשלום, [אם דעתו לחזור באותו יום אומר: ותחזירני לשלום] ותצילנו מכף כל אויב ואורב ולסטים וחיות רעות בדרך, ומכל מיני פרעניות המתרגשות ובאות לעולם, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל ראינו, ותגמלינו חסדים טובים ותשמע קול תפלתנו, כי אתה שמע תפלת כל פה: ברוך אתה ה', שומע תפלה:

נוסח עדות המזרח: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתוליכנו לשלום ותצעידנו לשלום ותדריךנו לשלום ותסמכנו לשלום, ותגיענו למחוז חפצנו לחיים לשמחה ולשלום [אם דעתו לחזור באותו יום אומר: ותחזירני לשלום] ותצילנו מכף כל אויב ואורב ולסטים וחיות רעות בדרך, ומכל מיני פרעניות המתרגשות ובאות לעולם, ותשלח ברכה בכל מעשה ידינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל ראינו, ותגמלינו חסדים טובים ותשמע קול תפלתנו, כי אתה שמע תפלת כל פה: ברוך אתה ה', שומע תפלה:

הלכות תפילת הדרך

א. היוצא לדרך, למרחק של יותר מפרסה (4 קילומטר בערך) מחוץ לעיר, צריך לומר תפילת הדרך, ולכתחילה יאמרה מיד בפרסה הראשונה, ואם שכח יכול לאומרה כל זמן שהוא בדרך, עד שיגיע לתוך פרסה הסמוכה לעיר.

ב. לכתחילה צריך לאומרה בלשון רבים, כיון שכך תפילתו נשמעת יותר, אך את לשון 'ותתנני לחן' יש אומרים שצריך לומר בלשון יחיד. (שו"ע ומשנ"ב סי' קי)

ג. אומרים תפילת הדרך רק פעם אחת ביום, גם אם נוסע כמה פעמים, ובין נסיעה לנסיעה נמצא בתוך העיר. אבל אם מתחילה חשב לנסוע רק נסיעה אחת, ואחרי ששהה בעיר החליט לנסוע שוב, צריך להתפלל תפילת הדרך פעם נוספת. (שם)

ד. היוצא לדרך ביום, ונוסע גם כל הלילה, ולמחרת בבוקר ממשיך עדיין בנסיעתו, יברך בבוקר תפילת הדרך בלא חתימת שם ומלכות. (שו"ע ומשנ"ב סי' קי)

ה. תפילת הדרך אינה פותחת ב'ברוך', וראוי להסמיכה לברכה אחרת, כגון שיאכל דבר מה ויברך עליו ברכה אחרונה, ויסמוך לברכה אחרונה את תפילת הדרך, או שיאמר תפילת הדרך אחרי ברכת 'אשר יצר'. אמנם אם אין לו על מה לברך, אין זה מעכב. (שם)

יום ראשון

י"ט מנחם אב

תהילים

פרק קכו (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כַחֲלָמִים. (ב) אֲזַיִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזַיִאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. (ג) הַגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים. (ד) שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כְּאֶפְיקִים בְּנֹגֵב. (ה) הַזֵּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. (ו) הַלֹּחַף יִלֵּךְ וּבִכָּה נִשָּׂא מִשָּׁךְ הַזֵּרֵעַ בֹּא יָבֵא בְּרִנָּה נִשָּׂא אֶלְמָתִיו.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ד

גדולה מידת החסד, שהיא אחד מהדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ומידת החסד עומדת לו לאדם להציל אותו בעת צרתו, והטעם לכך, כיון שכאשר דנים את האדם בבית דין של מעלה יש שם מלאכי רחמים ומלאכי דין המקטרגים עליו, אבל כשהקב"ה דן את האדם בעצמו, כל ההנהגה היא הנהגה של רחמים. ומתי זוכה האדם שידון אותו הקב"ה בעצמו? כאשר הוא גומל חסדים, ומעורר בזה את שורש מידת החסד, ואז זוכה שידון אותו הקב"ה ברחמים. אבל מי שעוסק רק בתורה ולא בגמילות חסדים, לא יוכל לזכות לכך, ולכן אמרו חז"ל שיש לאדם לעסוק גם בתורה וגם בגמילות חסדים.

מצוה יומית

מתוך הספר 'קדשינו במצוותיך' - תרי"ג מצוות מבוארות,
על פי ספר החינוך, מבית 'שתי הלכות ביום'

מפרשת השבוע - פרשת ראה שלא להוסיף על מצוות התורה

מצוות לא תעשה, שלא נוסף דבר בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה, שנאמר (דברים יג א) 'לא תסף עליו'.

משרשי המצוה, כי האדון המצוה אותנו על התורה ברוך הוא, הוא בתכלית השלמות, וכל מעשיו וכל צויו הם שלמים וטובים, והתוספת בהם - חסרון, זה דבר ברור הוא.

מדיני המצוה, כגון המורה שבשר עוף בחלב אסור מן התורה, ובאמת אינו אסור, שלא נאסר אלא בשר בהמה וחי (מצוות צב, קיג) [ובשר עוף בחלב אסור רק מדרבנן]. וכן מי שנוטל שני לולבים כשרים בידו בסכות, או היושב בסכה לאחר החג בכונה לקיים מצוות סוכה אף על פי שידוע שעבר זמנה. אבל הנוטל לולב בחג אפילו מאה פעמים ביום, כדי לקיים מצוה בכל פעם ופעם, וכן התוקע בשופר ביום ראש השנה כמה פעמים כדי לקיים את המצוה בכל פעם, אינו עובר.

ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן, באנשים ובנשים. והעובר על זה והוסיף במצוות באופנים שהתבארו, עבר על לאו זה, ואם היו עדים והתראה לוקה

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה יג: ארבע מדות בנותני צדקה - ארבע הנהגות יש בענין נתינת צדקה: א. הרוצה שרק הוא יתן צדקה, ורצונו שלא יתנו אחרים, כדי שהטובה והשבח יגיעו לחלקו ולא לאחרים, הרי עינו רעה בשל אחרים. ב. הרוצה שיתנו אחרים, ולא אכפת לו שיזכו לתהלה ושבח, ואף לא אכפת לו שתהיה הרווחה לעניים, והוא לא יתן, הרי עינו רעה בשל, שעינו צרה מלעשות צדקה בממונו. ג. הרוצה שיתן הוא וגם יתנו אחרים, הרי זה חסיד. ד. הרוצה שלא יתן הוא עצמו, וגם שלא יתנו אחרים, הרי זה רשע.

משנה יד: ארבע מדות בהולכי לבית המדרש - ארבע הנהגות יש בענין הליכה לבית המדרש: א. הולך לבית המדרש כדי ללמוד, ואינו עושה - אף כשמגיע לשם אינו לומד, ואינו מבין, הרי שחר הליכה בידו, כיון שמכל מקום היתה כוונתו ללכת כדי ללמוד. ב. עושה - לומד בביתו, ואינו הולך לבית המדרש, שחר מעשה בידו - יש לו שחר על הלמוד עצמו. ג. הולך ועושה - הולך לבית המדרש כדי ללמוד, ואף לומד, הרי זה חסיד. ד. לא הולך לבית המדרש, ולא עושה - ואינו לומד אף בביתו, הרי זה רשע..

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הלימוד העולמי

יג. אף שבדרך כלל אסור לאדם לספר לשון הרע על מי שעשה עוול לו עצמו, מכל מקום אם תהיה לו בכך תועלת להבא, כגון שעל ידי זה יחזיר לו אותו אדם את המזון שעסק ממנו, או שלא ימשיך לביישו וכדומה, מותר לו לספר זאת כדי להציל את עצמו מנזק או בושה, ובלבד שיתקיימו התנאים שנימנו לעיל.

* * *

פירוש ההלכה היומית: יג. (התבאר לעיל שמוותר לאדם לספר לשון הרע על העושה עוול לחבירו, אמנם אסור לו לספר על אדם שעשה עוול לו עצמו, כיון שבזה אין כוונתו לתועלת), ואף על פי כן, נראה שאף אם אותו אדם עשה עוול לו עצמו, יש אופן שמוותר לו לספר את הדברים, והיינו באופן שהוא משער שעל ידי שיספר זאת לאחרים תהיה לו תועלת להבא, כגון שיספר זאת לאנשים שיכולים להוכיח את אותו אדם, ואולי על ידי זה ישיב לו את הגזילה או את הנזק, ובאופן כזה רשאי לספר זאת לאנשים אלו, ולבקשם שיסייעו לו. אופן נוסף, כגון שהוא יודע בבירור שאותו אדם רוצה לחרף ולגדף אותו על ענין מסוים, יכול לספר זאת לאנשים חשובים או לקרוביו של אותו אדם, ולבאר בפניהם איך באותו ענין הצדק איתו, כדי שימנעו את אותו אדם מלביישו. ואף אם הלה כבר ביישו, אם הוא חושש שימשיך לביישו בפני אחרים, רשאי לספר זאת לאנשים שיכולים למנוע את אותו אדם מלביישו. ואף שעל ידי שיספר זאת יתבזה אותו אדם בפני השומעים, מכל מקום מותר לו לספר, כיון שאין כוונתו לביישו אלא כוונתו לשמור על עצמו, שלא יקרה לו נזק, צער או בושה מאותו אדם. (אמנם צריך שיתקיימו בזה התנאים שהתבארו לעיל, ולהלן יבוארו שוב כל התנאים הנצרכים).

פלא יועץ

קימה

קימה מפני שיבה ולפני תלמיד חכם היא אחת מתרי"ג מצוות, ואמרו שהזהיר במצוה זו זוכה ליראת שמים, שנאמר "מפני שיבה תקום... ויראת מאלקיך", וכי יש בעולם שכר טוב שפזזה. ורבים מזלזלים בה ומאבדים טובה הרבה. וכן חייב אדם לקום לפני אביו ואמו, ולפני רבו.

ולפי הזהר הקדוש חובת קימה בפני שיבה היא משהגיע לששים שנה. ותלמיד חכם שהוא שונה הלכות, יודע להחזיר סברא בדברי תורה בטוב טעם, חייב אדם לעמוד לפניו מלא קומתו, לא כמו שעושים עתה שאין קמים אלא מעט, נראה ואינו נראה. וכבר אמרו בגמרא, כמה טפשים הם אותם אנשים הקמים לפני ספר תורה, ואינם קמים לפני תלמיד חכם. ועל כגון זה אמרו במשנה 'הוי רץ למצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרך של מצוות'.

וכשם שאדם זהיר וזריז לקיים מצוות תקיעת שופר ולולב וסופה ותפלין וכדומה, כך צריך להזהר לקיים את כל המצוות שבתורה, ואף צריך לדקדק יותר במצוות אלו, כי על מצוה שקל לאדם לקיימה, מענישים יותר את מי שאינו מקימה.

חיזוק בעניין לימוד תורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

כל האמור לעיל, בגודל ההפסד של מי שלא ניצל את זמנו ללימוד התורה, הוא באופן שישב האדם ולא עשה כלום, אך כיון שטבע האדם אינו לשבת ולשתוק, אם כן בודאי באותו זמן שלא עסק בתורה - דיבר דברים בטלים, וידוע ש'כרוב דברים לא יחדל פשע', ובודאי התערבו בדבריו דיבורים אסורים: לשון הרע, רכילות, שקרים, אונאת דברים ודברי מחלוקת וליצנות. ונמצא שבמקום להכניס לנפשו דברי קדושה, הכניס לנפשו כל חלקי דיבורים האסורים, ועל הכל יצטרך לתת דין וחשבון. ואי אפשר לשער את גודל העונש שיסבול האדם על כל דיבור ודיבור של איסור, וזהו עוד טעם לכך שציוה ה' על האדם לעסוק בתורה תמיד, כי על ידי העסק בלימוד התורה ניצל האדם מדיבורים אסורים.

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות עשה: לייחד את ה' ולהאמין שהוא האלוקים היחיד ללא שום שיתוף. שנאמר 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', ופירושו, שמע ישראל ודע, כי ה' שהוזה את הכל ברצונו, והוא אלקינו המשגיח בכל העולמות, הוא ה' אחד, בלי שום שיתוף.

"שש מצוות חיובן תמידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

(א) מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ: (ב) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברגנה: (ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשנו ולא ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו: (ד) באו שערינו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: (ה) כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו:

יום שני

כ' מנחם אב

תהילים

פרק קכז (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמֹה אִם יִי לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא עֲמָלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ
אִם יִי לֹא יִשְׁמֹר עִיר שְׁוֹא שְׁקֵד שׁוֹמֵר. (ב) שְׁוֹא לָכֶם מִשְׁפִּימִי קוֹם מֵאַחֲרֵי
שָׁבַת אֲכָלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שְׁנָא. (ג) הִנֵּה נַחֲלַת יִי בָנִים שְׂכָר פְּרִי
הַבֶּטֶן. (ד) כְּחָצִים בְּיַד גְּבוּר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. (ה) אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת
אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵיהֶם בַּשֶּׁעַר.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ד

גדולה מידת החסד, עד שאמרו חז"ל שגם לאחר שתמה זכות אבות, יכול האדם להינצל מהצרות על ידי שיתדבק בגמילות חסדים, ועל זה נאמר 'וחסדי מאיתך לא ימוש'. וביאור הענין, כי אברהם אבינו במעשיו הטובים היה גומל אך טוב וחסד לכל העולם, וכן יצחק ויעקב שהמשיכו בדרכו, ובמעשיהם הטובים המשיכו את כבוד ה' והשראת שכינתו על כל העולם, וזהו שורש זכות האבות שמגינה על בניהם, אך בהיות ולכל זכות יש גבול עד היכן היא יכולה להגיע, הרי שאף זכות אבות תמה בזמן מסוים, ואם רוצה האדם להמשיך על עצמו את חסד ה', יעסוק בעצמו במידה זו, ואז מידה במידה ינהג עימו ה' במידת החסד והרחמים.

מצוה יומית

שלא לגרע ממצות התורה

מצות לא תעשה, שלא לגרע דבר ממה שחיבתנו תורתנו השלמה, שנאמר (דברים יג א) 'ולא תגרע ממנו'.

משרשי המצוה, כי האדון המצוה אותנו על התורה ברוך הוא, הוא בתכלית השלמות, וכל מעשיו וכל צויו הם שלמים וטובים, ואפילו התוספת בהם היא חסרון, כמבאר לעיל (מצוה תנד), וכל שכן שהגרעון בהם הוא חסרון, זה דבר ברור הוא.

מדיני המצוה, כגון מי שיש בידו דם קרבן שצוה התורה לתן ממנו ארבע נתינות על המזבח, ונתן רק נתינה אחת.

ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן, באנשים ובנשים. והעובר על זה וגרע ממצות התורה, עבר על לאו זה, ואם היו עדים והתראה [והיה הדבר על ידי עשיית מעשה], לוקה.

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה טו: ארבע מדות בתלמידים היושבים לפני חכמים, בענין הסברא וההבנה [בשונה מהמדות שנמנו לעיל (משנה יב), שם מדבר לענין זכרון ושכחה]: ספוג, ומשפך, משמרת, ונפה. ומבאר המשנה, ספוג, הוא כנוי לתלמיד שהוא סופג את הכל, גם את הדברים הנכונים וגם את הדברים שאינם נכונים, ואינו מבחין ביניהם. משפך, שמכניס בזה ומוציא בזה - ששומע את הדברים, ומאבדם מיד, ואינו יורד לעמק הסברות והבנות. משמרת, שמוציאה את היין וקולטת את השמרים, כך הוא התלמיד שמוציא מדעתו ושוכח את הדברים הנכונים, ומשאיר בדעתו רק את הטעויות. ונפה, שמוציאה את הקמח, הפחות משבח, וקולטת רק את הסלת המשבחת, כך תלמיד זה שומר בליבו רק את הסברות הנכונות, ומבטל את הסברות שאינן נכונות.

משנה טז: כל אהבה שהיא תלויה בדבר מסים, הרי כאשר בטל אותו דבר, בטלה גם האהבה. ושאינה תלויה בדבר, אלא היא מחמת דבר הקיים לעולם, כגון אהבת הצדיקים והחכמים, אינה בטלה לעולם. איזו היא אהבה תלויה בדבר, זו אהבת אמן ותמר, שאהב אמן את תמר מחמת יפיה, וכיון שלא הייתה זו אהבה אמתית, אלא את עצמו אהב למלאות תאוותו, לכן מיד כאשר נגמרה תאוותו שנא אותה שנאה גדולה. ואהבה שאינה תלויה בדבר, זו אהבת דוד ויהונתן, שהיתה תכלית אהבתם לעשות רצון ה', ולכן אף שהיה נראה שמחמת דוד מפסיד יהונתן את מלכות אביו, לא בטלה אהבתם, אלא אמר לו יהונתן 'אתה תהיה למלך על ישראל, ואני אהיה לך למשנה'.

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הלימוד העולמי

ט. אמנם אדם שמוכר לרבים שאינו מחניף לאיש ואינו משקר, רשאי לספר דברים אלו על עושי עוולה אף שלא בפני שלשה, כיון שלא יחשדוהו לא בחניפה ולא בשקר.

י. ההיתר לספר על חוטא הוא בין בחטא שבין אדם לחבירו ובין בחטא שבין אדם למקום, אמנם בדבר שבין אדם למקום צריך שיראהו עובר כמה פעמים, במזיד, ובדבר שאיסורו מפורסם לכל.

פירוש ההלכה היומית: ט. אם המספר מוכר לרבים כאדם שאינו חושש מאיש אלא אומר את כל אשר בליבו, וכל דבר שהוא אומר על אדם אחר יאמר אף בפני אותו אדם, וכן הוא מוכר כאדם שאינו משקר כלל אלא אומר רק אמת, ויודע שאותו אדם העושה עוולות לאחרים לא יקבל ממנו את תוכחתו, מותר לו לספר זאת אף שלא בפני שלשה, כיון שלא יחשדוהו שכוונתו להחניף לאותו אדם, וכן לא יחשדו בו בשקר. אלא יידעו שהוא מתכוין לקנא לאמת, ולעזור לאותם בני אדם שהלה עושה להם עוול. אמנם עדיין צריך שיתקיימו כל התנאים האמורים לעיל.

י. ההיתר לספר על אדם החוטא הוא בין בחטא שבין אדם לחבירו, ובין בחטא שבין אדם למקום, אמנם יש חילוק ביניהם, שבחטא שבין אדם לחבירו מותר לספר מיד כשרואהו עושה עוול לחבירו [ובתנאים הנ"ל, שינסה להוכיחו, ויכוין לתועלת וכו'], אמנם בדברים שבין אדם למקום אין לספר עד שיראה שהוא עושה עבירה זו כמה פעמים, במזיד, וזו עבירה שמפורסם איסורה לכל ישראל.

פלא יועץ

קרבנות

ידועים כמה מאמרי חז"ל בענין חשיבות קריאת פְּרָשִׁיּוֹת הַקִּרְבָּנוֹת, ואמרו שְׁקָרִיָּאָה זו חֲשׂוּבָה מְאֹד לַפָּנִי ה', ואותם שְׁקוֹרָאִים פְּרָשׁוֹת אֱלֹהִים, מַעֲלָה עֲלֵיהֶם כְּאִילוֹ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימֵיהֶם, וְכֵאלֹהִי הִקְרִיבוּ אֶת כָּל הַקִּרְבָּנוֹת. וְכֵן בְּזֶהֱרַר הַקֹּדֶשׁ הַפְּלִיגוּ מְאֹד בְּשִׁבְחַת הַמַּגִּיעַ לְלוּמֵד סֵדֶר מַעֲשֵׂה הַקִּרְבָּנוֹת וְסֵדֶר פְּטוּם הַקְטָרֶת, עַד שֶׁאָמְרוּ שְׁאֵם הָיוּ בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים כְּמָה מַעֲלָה הִיא אֲמִירַת מַעֲשֵׂה הַקְטָרֶת לַפָּנִי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיוּ נוֹטְלִים כָּל תְּבָה וְעוֹשִׂים אוֹתָהּ עֲטָרָה לְרֹאשָׁם, כְּכֹתֵר שֶׁל זָהָב. וְאֵם יִכּוֹן בְּהַ כָּכָל יוֹם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְיִסְלַק אֶת הַמּוֹת מֵעָלָיו וּמֵעַל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְיִנְצַל מִכָּל הַדִּינִים שֶׁבְּעוֹלָם, וּמִדִּין גִּיהֵנָם. וְעוֹד אָמְרוּ בְּעֵנֵן הַקִּרְבָּנוֹת, שְׁבָרִית כְּרוֹתָהּ, שְׁאוֹתָם מִלְּאָכִים הַמְזַכֵּרִים אֶת חוֹבוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לְהִרְעֵ לָהֶם, אֵינָם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לְאוֹתוֹ אָדָם אֶלָּא טוֹבוֹת, וְכֵלָם מְזַכֵּרִים אוֹתוֹ לְטוֹב. וּבְזֶמֶן שֶׁתִּהְיֶה מִגְפָּה אֶצֶל בְּנֵי הָאָדָם, עוֹבֵר כְּרוֹז בְּכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, שְׁאֵם יִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּבִתִּי מְדֻרָּשׁוֹת, וְיִאָּמְרוּ בְּרָצוֹן נִפְשָׁם וְלָכֶם אֶת עֵנֵן פְּטוּם קְטָרֶת הַסָּמִיִּם, יִתְבַּטֵּל מֵהֶם הַמּוֹת. וְכָל עֵין רוֹאֶה בְּכֹךְ אֶת גְּדֹל תוֹעֵלַת לְמוּד עֲנִינֵי הַקִּרְבָּנוֹת וְסֵדֶר פְּטוּם הַקְטָרֶת.

אָמנם נִרְאֶה שֶׁהַקּוֹרָא בְּלִי כּוֹנֵנַת הַלֵּב - לֹא יִשְׁיֵג אֶת הַמַּעֲלֹת הַגְּדוֹלוֹת הַמְּזֻכָּרוֹת בְּזֶהֱרֵר הַקְּדוּשָׁה. וְלִכֵּן רָאוּי וְהַגִּנוֹן לְהִתְחַזֵּק לְלַמֵּד אֶת סֵדֶר הַקְּרִיָּנוֹת וְסֵדֶר פְּטוּם הַקְּטָרֶת בְּכּוֹנֵנָה, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ, הַמְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ.

וְהָאִישׁ אֲשֶׁר חָנְנוּ ה' לְהִיטֵת חֶלְקוֹ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, מֶה טוֹב וּמֶה נָעִים שִׁיקְבַּע עֵתִים לְלַמֵּד בִּשְׁ"ס אוֹ בִּרְמ"ם בְּהַלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרִיָּנוֹת, כִּי עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גְּדוֹלָה לְיוֹצְרוֹ יוֹתֵר מִשְׁאֵר לְמוֹדִים. עַל כֵּן זֶה נֶאֱמַר 'אֲשֶׁרִי מִי שֶׁעָמְלוּ בַּתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ'..

חיזוק בענין לימוד התורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

כפי שהתבאר לעיל, זכות לימוד התורה גדולה ועצומה מאד, עד שבדקות ספורות יכול האדם לאסוף מאות מצוות, ואם כן יש להתפלא כיצד נעשה הדבר כהיתר בעיני בני אדם, לשבת בטלים אפילו כמה שעות ולא לעסוק בתורה. ונראה הטעם לזה, כי ידוע שמעיקר הדין אסור לכתוב כלל את התורה שבעל פה, ולכן בזמן חז"ל הקדמונים היו בני האדם מוכרחים ללמוד את התורה בעל פה, שאם לא כן לא היו יכולים ללמוד כלל, ואפילו בשיבתם בבית המדרש לא היו לומדים מתוך הכתב אלא משננים בעל פה, וממילא גם בלכתם בדרך, וגם כשישב בביתם, היה קל להם להמשיך וללמוד בעל פה, כפי שעשו בבית המדרש, והיה זה להם כטבע שני, לעסוק בעל פה בדברי התורה. אבל לאחר זמן עמד רבי יהודה הנשיא וכתב את התורה שבעל פה, מחמת שדרש כן את הפסוק 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', ומהשמים הסכימו לכך, אמנם מחמת כן התרגלו בני האדם לעסוק בתורה רק בבית המדרש מתוך ספרים, וקשה להם ללמוד בעל פה כשהם הולכים בדרך, או יושבים בביתם.

אמנם, כפי שבעניני העולם הזה עושה האדם כל מאמץ להרויח ממון וכדומה, כך כאן על האדם להתאמץ לסייע לנפשו, ויעשה כן על ידי שיכין לעצמו ספרים שיכול הוא ללמוד בהם כשנפנה מעסקיו, ויקיים את הפסוק 'ודברת במ'

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות עשה להאמין שיש אלוה אחד בעולם, שהמציא הכל, ומרצונו נעשה הכל. והוא היה ויהיה לעדי עד, הוא הוציאנו ממצרים ונתן לנו את התורה, שנאמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ופירושו, תדעו ותאמינו שיש לעולם אלוה המשגיח, שהרי הוצאתיך מארץ מצרים.

"שש מצוות חיובן תמידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

- (א) מזמור לתודה הריענו לה' כל הארץ: (ב) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו
ברננה: (ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשנו ולא ילו אנחנו עמו וצאן מרעיתו:
(ד) באו שערי בתודה חצרותיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: (ה) כי טוב ה'
לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו:

לשמך
בסבך
הרבה

יום שלישי

כ"א מנחם אב

תהילים

פרק קכח (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־יָכַל יִרְאֵה יְיָ הַהֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. (ב) יִגִּיעַ כַּפִּי
כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יִטּוֹב לָךְ. (ג) אֲשֶׁתְּךָ כַּגֶּפֶן פְּרִיָּה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ בְּנִיךָ כַּשְׂתָּלִי
זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ. (ד) הִנֵּה כִּי כֹן יְבָרֶךְ גֹּבֵר יִרְאֵה יְיָ. (ה) יְבָרְכֶךָ יְיָ מִצִּיּוֹן
וְרֹאֵה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. (ו) וְרֹאֵה בָנִים לְבְנִיךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ה

עוד מעלה גדולה יש במידת החסד, שעל ידה מסייע האדם בגאולת עם ישראל, וכמו שאמרו חז"ל
'אמר הקב"ה, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני
לי ולבני מבין אומות העולם'.

ומצוה זו של גמילות חסדים גדולה יותר מהקרבת הקרבנות בבית המקדש, שנאמר 'כי חסד חפצתי
ולא זבח', ופירשו חז"ל שאמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה עם זה יותר מכל הזבח שזבח
שלמה המלך, שהעלה אלף עולות ביום אחד.

עוד אמרו חז"ל, שמצוות אלו - צדקה וגמילות חסדים, שקולות כנגד כל מצוות התורה.

מצוה יומית

מצות בדיקת סימני העוף

מצות עשה לבדוק את סימני העוף, שנאמר (דברים יד יא) 'כל צפור טהרה תאכלו'.

משרשי מצות איסור המאכלות, מה שהתבאר לעיל (מצוה עג), לפי שהגוף כלי לנפש, ועל ידי הגוף תוכל הנפש לפעל את פעלותיה, וללא הגוף - לא תשלם מלאכתה לעולם, ונמצא שהטעם שנתנה הנפש בגוף הוא לטובתה, ולא לרעתה, כי האל לא ירע אלא ייטיב לכל, הרי שהגוף ביד הנפש כמו הצבת ביד הנפח, ובאמת, כי בהיות הצבת חזקה ומכוונת לאחז בה את הכלים - יעשה האמן טובים, ואם לא תהיה הצבת טובה, לא יעשו הכלים מדיקים ונאים, וכך גם כשיהיה בגוף הפסד כל שהוא, תתבטל פעלת השכל כפי אותו הפסד, ועל כן הרחיקתנו תורתנו השלמה מכל דבר הגורם הפסד בגוף. ועל דרך זו נאמר לפי הפשט, שבא לנו האסור בתורה בכל המאכלות האסורות, שטעם אסורם הוא כיון שיש בהם נזק לגוף, ואם יש מהם שאין נודע לנו ולא לחכמי הרפואה הנזק שבהם, אל תתמה עליהם, כי הרופא הנאמן שהזהירנו בהם, והוא ה', חכם יותר ממך ומהם, וכמה נספל ונבהל מי שחשב שאין לדברים נזק או תועלת אלא במה שהשיגה דעתו. ויש לה דעת כי לתועלתנו לא נתגלה סבתם ונזקם, פן יקומו אנשים המחזיקים עצמם כחכמים גדולים, ויתחכמו לומר שנוזק פלוני שאמרה התורה שיש בדבר פלוני - איננו כי אם במקום פלוני, שטבעו כן, או באיש פלוני שטבעו כך וכך, ופן יתפתה לדבריהם אחד מן הפתאים, על כן לא נתגלה טעמם. וענין הצווי לבדוק את סימני העופות הוא כפי טעם אסורם, שכל מה שבא לנו איסור עליו - ראוי ומחוייב עלינו לבדוקו יפה.

מדיני המצוה, מה שהתבאר לעיל (מצוה קנז) שסימני העוף לא התפרשו בתורה, לפי שהתורה פרשה לנו את שמות כל העופות הטמאים שבעולם, ולכן לא הצרכה לכתב לנו את סימניהם, כי כל עוף הנמצא בעולם חוץ מהם, הרי הוא כשר, וכל אדם המכיר היטב את כל עשרים וארבעה מיני העופות הטמאים המנויים בתורה, יכול לאכול מכל עוף אחר שימצא. ומכל מקום, מפני שאין כל אדם בקי בכל אותם מינים טמאים, הודיענו חכמים (חולין נט. סב.) סימנים בהם, כדי שיכיר אותם כל אדם, ויוכל לאכול מן העופות אף על פי שאינו מכיר אפילו אחד מכל המינים הטמאים המפרשים בכתוב. ואלו סימני הטהרה שבעופות: א. עוף שאינו דורס. ואילו כל עוף הדורס, בידוע שהוא ממיני הטמאים שבתורה. ו'דורס' הינו שנועץ הצפרנים בעוף אחר ומטיל בו ארס, כמנהג הנץ ושאר העופות שמשתמשים בהם לציד. ב. יש לו אצבע יתירה, והיא האצבע הגדולה שיוצאת יותר משאר האצבעות. ג. יש לו זפק, הוא מקום רחב בסוף הושט שמקבץ שם העוף את המאכל בתחלת האכילה. ד. יש לו קרקבן שנקלף ביד, ו'קורקבן' הוא המקום שהעוף טוחן בו את המאכל, ויש לו עור דק בתוך הבשר בחלקו הפנימי, ואם אותו העור נקלף ביד, ללא סכין או כלי אחר, הרי זה סימן טהרה. וכל עוף שיש בו ארבעה סימנים אלו, אין האדם צריך לשאול עליו, שאין בזה פקפוק. ואם נמצא במקום ישוב עוף שחסרים בו כל שלשת סימני הטהרה [והינו שאין לו אצבע יתירה, אין לו זפק ואין קרקבנו נקלף ביד], ויש בו רק סימן טהרה אחד, שאינו דורס, הרי זה מתר באכילה. והטעם לכה, כי אמרו חז"ל שמבין העופות הטמאים יש רק שני עופות כאלו, שאינם דורסים, ואין בהם אפילו סימן טהרה אחד נוסף, והם הפרס והעזניה, ואמרו חז"ל (חולין סב.)

ששני מיני עופות אלו אינם מצויים בישוב, ואין צריך לחשוש שמא העוף הנמצא בישוב הוא אחד מהם, אלא ודאי זהו עוף טהור, ומתר לאוכלו. ואם נמצאו בגופו שלשה סימני טהרה, והם אצבע יתרה, זפק, וקורקבן הנקלף ביד, אף אם לא התברר שאינו דורס, הרי הוא כשר, כי אין בעולם מין עוף שיש לו שלשה סימני טהרה אלו, והוא דורס. אבל אם נמצא עוף שאינו דורס, ובנוסף לכך יש לו שנים מתוך שלשת סימני הטהרה הנוספים, בזה יש מקום גדול לספק, כיון שזהו טבעם של רוב העופות הטמאים, וצריך כל אדם לשאול על עוף כזה, אם אינו מכיר את כל העופות הטמאים המנויים בתורה. וציד ישראל, אף שאינו בקי בהם, נאמן לומר שקבל מרבו הצייד שמינים אלו מותרים, אם אכן הוחזק רבו הצייד כבקי במינים אלו (חולין סג:). וכללים אלו כתבנו לפי סברת קצת המפרשים, כי הרבה פרושים נתפרשו בענינים אלו של עופות. וכל העופות המספקים אמרו חז"ל (שם סג:) שהם נאכלים במסרת, כלומר, שאם קבלו בני המקום ונהגו בפשיטות לאכלו בחזקת טהור, אין לפקפק עליו כלל, ואין צריך לבדוקו.

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, באנשים ובנשים. והעובר על מצוה זו ולא בדק אם זהו עוף טהור, ואכל ממנו, אף על פי שמצא אחר כן שהיה זה עוף טהור, ונמצא שהתר אכל, בטל מצות עשה זו של בדיקת הסימנים.

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה יז: כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים - עתידים החולקים בה להשאר קיימים, ואינם נענשים. ואלו מחלוקת שאינה לשם שמים, אין סופה להתקיים - אלא החולקים יאבדו מן העולם. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי, שנחלקו בדברי הלכה לשם שמים, ולכן לא נענשו. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו, שהיתה כוננתם להשיג לעצמם כבוד ושררה, ולכן נענשו ואבדו מן העולם.

משנה יח: כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, כדי שלא יהיה הוא בגיהנם ותלמידיו בגן עדן. וכל המחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה, שלא יהיו תלמידיו בגיהנם והוא בגן עדן. משה רבינו, זכה וזכה את הרבים, שלמד תורה לכל ישראל, זכות הרבים תלוי בו, שנאמר 'צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל', כלומר הצדקה שעשה משה היא בכך שלמד תורה ומשפטים לבני ישראל. ירבעם בן נבט חטא והחטיא את הרבים, שהעמיד שני עגלי זהב בידו ובבאר שבע כדי שלא יעלו ישראל לרגל, חטא הרבים תלוי בו, שנאמר 'על חטאות ירבעם (בן נבט) אשר חטא ואשר החטיא את ישראל', ומכך שלא נאמר 'על חטאות ירבעם וישראל' אלא רק 'על חטאות ירבעם', הרי שתלה הכתוב את חטא כל ישראל בירבעם, שהוא החטיא אותם..

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הלימוד העולמי

טו. ובאופן שמתקיימים כל התנאים המתירים לאדם לדבר לשון הרע על חבריו שעשה לו עוול, יתבונן היטב בדיבורו שלא יעבור על שום אחד מהתנאים הנ"ל, כדי שלא יכשל באיסור לשון הרע.

טז. ולפי מה שהתבאר, נמצא שהאומר לשון הרע על חבריו, מחמת שאף חבריו דיבר עליו, אין זה היתר כלל, כיון שבדרך כלל לא מתקיימים כל התנאים הנ"ל.

* * *

פירוט ההלכה היומית: טו. ובהיתר זה של סיפור לשון הרע על מי שעשה לו עוול, יש להתבונן באיזה אופן לספר, כי בעת הסיפור הוא עומד בסכנה עצומה של איסור סיפור לשון הרע, אם לא ישמור את עצמו בכל התנאים שהתבארו, ובפרט בתנאי השני שיתבונן היטב שהצדק עמו לפי דיני התורה] ובתנאי הרביעי שלא ישנה מהאמת ולא יגזים כלל], ועל זה נאמר 'מוות וחיים ביד הלשון', ואם לא יחשוב בעצמו קודם שהוא מתחיל לספר באיזה אופן יספר, בודאי יכשל חס ושלום, כי בשעת הסיפור מתגבר כח הכעס על האדם ואינו יכול להזהר בזה, ויתיעץ עם עצמו קודם הסיפור באיזה אופן יספר את הדבר באופן שלא יגדיל את העוול יותר ממה שהוא, ויכוין לתועלת.

טז. ומחמת כל הדברים הנ"ל ניתן לראות את גודל הטעות שיש לבני אדם בזה, שאדם מספר לשון הרע על חבריו שלא בפניו, ואם נשאל אותו מדוע הוא עושה כן, ישיב שגם אותו אדם דיבר עליו לשון הרע בפני פלוני ופלוני. וטענה זו היא טעות גדולה, כיון שאותו פלוני שסיפר לו כן, שאותו אדם מספר עליו לשון הרע, עבר באיסור רכילות ואין להאמין לו כלל. ועוד, אף אם באמת אותו אדם מדבר עליו, אין זה מתיר לדבר עליו לשון הרע כי בדרך כלל לא מתקיימים כל התנאים הנ"ל, המתירים לאדם לספר לשון הרע על מי שסיפר עליו לשון הרע].

פלא יועץ

קריאת שמע

קריאת שמע היא מצוה חשובה, שיש בה קבלת על מלכות שמים ועל מצוות. ומצוה זו תלויה בכוננת הלב, שאם לא כן לבו לכל הפחות בפסוק ראשון, לא יצא ידי חובתו, וצריך לכונן שהוא מקבל עליו את ה' יתברך לאדון ופטרון, ושהוא מאמין שהשם יתברך יחיד ומיוחד, אחד בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם, ושהוא מוכן למסר נפשו על קדוש השם. וחבל על אותם בני אדם שאינם מכוננים אפילו כונה זו, ונמצא שעד יום מותם לא קימו כלל מצוות קריאת שמע. והשומע זאת יתן אל לבו לכונן את הכונה הזו מעתה והלאה, ושב ורפא לו. והיותר טוב - לכונן בכל פסוקי קריאת שמע, כיון שלכתחלה צריך לכונן בכלה.

יזהר האדם שלא ישכב לישון קדם שיקרא קריאת שמע כהלכתה, וכשמתפלל ערבית קדם צאת הכוכבים, אינו יוצא ידי חובת קריאת שמע, עד שיחזור ויקרא קריאת שמע כהלכתה לאחר צאת הכוכבים, כי לפעמים אדם שוכב לנוח מעט, וסבור שלא ישן, וחוטפתו שינה, ונשאר בלא קריאת שמע, ומאבד טובה הרבה. שהרי אמרו שמי שאינו קורא קריאת שמע, או שקורא אותה אחרי שעבר זמנה, חייב נדוי.

גם על זמן קריאת שמע של שחרית צריך לתן לב, כי רבים אשר הם עצלים ואוהבים לנום בימות הקיץ, ובפרט בשבתות ובמועדים ובשמחות וגיל, ועל הרוב עובר זמן קריאת שמע. והאיש הירא את השם יקדים לקרותה בבקר השכם, ויעשה תנאי ויאמר 'הריני קורא קריאת שמע לצאת בה ידי חובה מה שצננו יוצרנו - אם יעבור זמנה בקריאתי אותה עם הצבור ב'יוצר', ואם לא יעבור זמנה - תהא קריאתי עכשו כקורא בתורה לבד'.

צריך לדקדק באותיותיה מאד, וזה לא יוכל לעשות אלא על ידי שיקראנה במתינות ובזהירות, ויתרגל בכך זמן רב. וראוי להתחזק לעשות נחת רוח ליוצרנו, שהרי אמרו שהמדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם, וזו טובה גדולה היא.

חיזוק בענין לימוד התורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

כתב רבינו יונה (באגרת התשובה), כשבני אדם פוסקים ממלאכתם ועסקיהם, והולכים לבתיהם, או יושבים בקרנות כשהם בטלים ומשיחים בדברים בטלים, רעתם רבה, וחטאתם כבדה מאד, לפי שהם מבזים את התורה, שאילו היו מאמינים שאין קץ למתן שכרה, למה לא ישיבו רגליהם לבית המדרש ללמוד? הלא האדם זריז ואץ ברגליו למלאכתו ולעסקיו, על אף שהוא יודע שכל עניני העולם הזה הם הבל, ואם כן מדוע לא יטרח בעניני העולם הבא. וסיום דבריו שם, שלכן חייב כל אדם לתקן לעצמו מקום בביתו ללמוד שם, הלכות או מקרא או תהילים, או שילמד את ביאור התפילות שהוא מתפלל, וכאשר יסיים את עסקיו או את מלאכתו, יסור לשם לעסוק בתורה.

ומי שאינו יכול לעשות כן בביתו (כגון שיש לו ילדים קטנים שיפריעוהו בלימודו), ילך לבית המדרש ללמוד, ולא יסתכל על בני אדם קלי דעת שילעגו לו, כי על זה נאמר 'אם תבקשנה ככסף... אז תבין יראה ה' ודעת אלקים תמצא', כלומר, כמו לענין רווח של כסף, שאם האדם משער שיוכל להרויח בסחורה מסוימת, הרי הוא ממהר לקנותה, ואינו מסתכל על בני אדם שלועגים עליו, כך צריך האדם לנהוג בענין עבודת ה' ולימוד התורה, וכבר אמר דוד המלך בתהילים 'זדים הליצוני עד מאד, מתורתך לא נטיתי'. והאמת שגם אותם הלועגים עליו, לא יעשו כן אלא בפעם ראשונה ושניה, אבל אחר כך גם הם יודו שהנהגתו נכונה, ויהא מכובד בעיני הכל, וכמו שאמרו חז"ל, כל המכבד את התורה, גופו מכובד על הבריות.

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות לא תעשה: שלא נתור אחר מחשבת הלב וראיית העיניים. בכלל האיסור לתור 'אחרי לבבכם' - כל המחשבות הזרות שהם היפך מדעת התורה. ובכלל האיסור לתור 'אחרי עיניכם' - כל מי שרודף אחרי תאוות העולם, בלי שיכוון בהם כלל לכוונה טובה.

"שש מצוות חיובן תמיד, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

(א) מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ: (ב) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה: (ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשנו ולא ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו: (ד) באו שערינו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: (ה) כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו:

יום רביעי

כ"ב מנחם אב

תהילים

פרק קכט (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבֵּת צָרֹנִי מִנְעוּרִי יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל. (ב) רַבֵּת צָרֹנִי מִנְעוּרִי גַם לֹא יָכְלוּ לִי. (ג) עַל גְּבִי חָרָשׁוּ חֲרָשִׁים הָאֲרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם. (ד) יִי צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רָשָׁעִים. (ה) יִבְשׁוּ וַיִּסְגּוּ אַחֲזֹר כָּל שְׂנְאֵי צִיּוֹן. (ו) יִהְיוּ כַּחֲצִיר גִּגּוֹת שֶׁקִּדְמַת שְׁלֶף יָבֵשׁ. (ז) שְׁלֹא מָלֵא כַּפּוֹ קוֹצֵר וַחֲצֹנּוֹ מַעֲמֹר. (ח) וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בְּרַכַּת יִי אֱלֹהֵיכֶם בִּרְכָנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יִי.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ה

תועלת נוספת שיש על ידי גמילות חסדים, שניצל האדם בזכות זה מיצר הרע, וכמו שאמרו חז"ל 'אשריהם ישראל, שבזמן שהם עוסקים בתורה ובגמילות חסדים, יצרם מסור בידם, ולא הם מסורים ביד יצרם'. וביאור הדבר, כי היצר הרע מתגבר על האדם בשני דברים, האחד - בעניני המחשבה, שמטריד את שכלו בדברי הבלים. והשני - על מעשיו, שמרגילו לעשות מעשים שהם נגד רצון ה'. אבל העוסק בתורה ובגמילות חסדים, על ידי שהוא עוסק בתורה שהיא דברי אלוקים חיים הוא מקדש את כח שכלו, ועל ידי מידת החסד הוא מקדש את אברי גופו שעוסקים בעבודת מלכו של עולם, ועל ידי זה זוכה שאין היצר הרע יכול להחטיאו כלל.

מצוה יומית

שלא למנע מלהחיות העני ומליתן לו מה שהוא צריך

מצוות לא תעשה, שלא נמנע חסד וצדקה מכל אחינו בני ישראל, וכל שכן מן הקרובים לנו, כשאנו יודעים את חולשת עניינם, ויש לנו יכולת לעוזרם, שנאמר (דברים טו ז) 'לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיד האביון', כלומר, אל תשלט על עצמך את מדת הקמצנות והנבלה, אלא הכן את לבבך תמיד במדת הנדיבות והחמלה. ואל תחשב שמחמת כן יהיה לך חסרון במקוונך, אלא אדרבה, כי בגלל הדבר ההוא יברכה ה', ויפה לך ברכתו רגע קטן, מכמה אוצרות של זהב וכסף.

משרשי המצוה, מה שהתבאר לעיל (מצוה טו), שרצה האל שיהיו ברואי מלמדים ומרגלים במדת החסד והרחמים, כי היא מדה משבחת, ומתוך כך שיכשירו את גופם במדות הטובות יהיו ראויים בעצמם לקבלת הטובה, כי הטובה והברכה יחולו לעולם רק על הטוב, לא על הפכו. וכאשר ייטיב ה' יתברך לטובים - ישלם חפצו, שחפץ להיטיב לעולם. ואם לא היה טעם זה, הרי הקדוש ברוך הוא יכול להספיק לעני די מחסורו ללא מעשינו, אלא שהיה מחסדו ברוך הוא שנעשינו שלוחים לו, לזכותנו, וכמו שהתבאר טעם זה בגמרא (ב"ב י.). ועוד טעם אחר בדבר, שרצה האל ברוך הוא לפרנס את העני על ידי בני אדם מגדל חטאו של העני, כדי שיוכח במקאוב בשני עניינים, בכך שיתביש שהוא זקוק לקבל ממון מבן אדם כמותו, ובצמצום מזונו.

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, באנשים ובנשים. והעובר על זה, ולא נתן צדקה בעת שבקשו ממנו, או בשעה שראה שיש צורך בדבר, ויש יכולת בידו לעשותה, ביטל מצוה זו.

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה יט: כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, שיבארו להלן, הרי הוא נחשב מתלמידיו של אברהם אבינו, לפי שהולך בדרךיו. ומי שיש בו שלשה דברים אחרים, שאף הם יפרטו להלן, הרי הוא מתלמידיו של בלעם הרשע. ומבארת המשנה, מי שיש לו עין טובה, שמסתפק במה שיש לו ואינו חומד ממון אחרים, כמו שאמר אברהם אבינו 'אם מחוט ועד שרוף נעל ואם אקח מכל אשר לי', ורוח נמוכה, שהוא ענוותן ביותר, כמו שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', ונפש שפלה, שנזהר ופורש מתאוות העולם הזה, כפי שאמר אברהם לשרה 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', הרי שעד עתה לא הכיר בכך, מרב צניעות, כל מי שיש בו מדות אלו הוא מתלמידיו של אברהם אבינו. אבל מי שיש לו עין רעה, שמתאנה לממון אחרים, כבלעם שאמר 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב', אף שידע שאין ה' רוצה שיקלל את ישראל. ורוח גבוהה - גאווה, כבלעם שאמר על עצמו 'נאם שומע אמרי אל וידע דעת עליון', ונפש רחבה - שטוף בתאוות העולם הזה, כבלעם שיעץ לבלק להפקיר את בנות מואב להחטיא את בני ישראל, ואין אדם יועץ לחבירו דבר שהוא מאוס בעיני עצמו, וכל מי שיש בו מדות אלו, הרי הוא נחשב מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו, אוכלין בעולם הזה, ונוחלין

שָׁכַר בְּעוֹלָם הָבָא, שֶׁנֶּאֱמַר 'לְהַנְחִיל אֶהְיֶי יֵשׁ [לְעוֹלָם הָבָא] וְאַצְרִיתֵיהֶם אֲמֵלָא' [בְּעוֹלָם הַזֶּה], וְאַכְרָהֶם אֲבִינוּ נִקְרָא אוֹהֲבוֹ שֶׁל ה', שֶׁנֶּאֱמַר 'זָרַע אֲכָרְהֶם אוֹהֲבִי'. אָבֵל תִּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הִרְשָׁע, יוֹרְשֵׁינָם גִּיהֶנֶם בְּעוֹלָם הָבָא, וְיוֹרְדֵינָם לְבָאָר שַׁחַת בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּיּוֹן שֶׁתִּמְיֵד הֵם מִפְּחָדִים מִיּוֹם הַמִּיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֶם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנָשֵׁי דְמִים וּמִרְמָה לֹא יַחֲצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בָּךְ', וּבִלְעָם מְכַנֶּה 'אִישׁ דְּמִים', כִּיּוֹן שֶׁבִגְלָל עֲצָתוֹ הִרְעָה נִפְלוּ בְּמַגְפָּה עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע אֲלָף מִיִּשְׂרָאֵל..

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הכימוד העולמי

יז. ראובן ששואל את שמעון מי עשה עוול מסוים, אסור לו לומר מי עשה זאת, אף אם ראה זאת בעצמו, אלא יאמר רק שהוא עצמו לא עשה זאת. ומעיקר הדין הדבר מותר אף אם מחמת כן יתכן שיבין השואל מי כן עשה זאת. ובעל נפש יחמיר באופן כזה, ולא יאמר שהוא לא עשה זאת, כדי שלא יחשדו בחבירו.

* * *

פירוט ההלכה היומית: יז. אם אירע דבר שאינו כהוגן, ובא ראובן ושאל את שמעון 'מי עשה דבר זה?', אפילו אם הוא מבין שראובן חושד בו שהוא עשה זאת, אסור לו לגלות מי באמת עשה זאת, ואפילו אם ראה בעצמו מי עשה כן, אלא יאמר רק 'אני לא עשיתי זאת' (אלא אם כן זהו דבר שבין כך עליו לספר לראובן, כגון שהוא מדברים שבין אדם לחבירו והושלמו בו כל התנאים שהתבארו לעיל). ואפילו אם על ידי שיאמר שהוא לא עשה זאת יתכן שיבין ראובן מי כן עשה זאת, מעיקר הדין אין איסור לומר שלא עשה זאת. אבל מי שהוא בעל נפש, יחמיר על עצמו ולא יאמר שלא עשה זאת, אף שמחמת כן יחשדו בו, כדי שלא יתגלה מי באמת עשה כן. (ואם החשד הוא רק בשניהם, בו עצמו ובאותו אדם שבאמת שעשה זאת, ואם יאמר שהוא לא עשה כן יבינו מיד שהשני הוא שעשה זאת, יש חילוק, אם זהו מעשה שבאמת אינו הגון, נראה שמותר לו לומר שלא עשה זאת, אף שיבינו שהשני עשה זאת. ואם הוא דבר שמצד עצמו אינו עוול, אלא שראובן השואלו סבור שזהו עוול, צריך עיון אם מותר לומר שלא עשה זאת).

תם ונשלם חלק ראשון (הלכות לשון הרע) מספר 'חפץ חיים'.

פלא יועץ

אהבת רעים

ידוע הדבר, כמה גדולה מעלת אהבת רעים, עד שאמרו חז"ל 'ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה'. ופרשו חז"ל שלא יעשה אדם לחברו דבר השנוא על עצמו. והנה לפי גדל הטובה של דבר זה, כך יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, עד שבעונותינו בעוון שנאת חנם חרבה עירנו ושמים מקדשנו

וגלינו מארצנו, ועדין השטן מרקד בינינו, כל איש פונה לדרך ואינו חושש לתקלת חברו. ויש שהוא אפילו שמח לאידו של חברו. ויש שבשביל הנאה קטנה שיש לו, איש את רעהו חיים בלעו. וצריך לקיים בענין זה 'סור מרע' ו'עשה טוב', בדבור ובמעשה.

'סור מרע בדבור', הינו שיזהר וישמר מלדבר אל חברו או על חברו שום דבור שאינו רוצה שידברו אליו או עליו, ובזה נכלל לשון הרע ואונאת דברים וכהנה רבות.

'סור מרע במעשה', הינו שלא יזיק לחברו ולא יגרם לו שום נזק, כל דבר שאינו רוצה שיעשו לו. וצריך להעמיק בזה, כי רבות בזה ההטעיות של היצר הרע. וביותר צריך להזהר במקום שיש חסרון כיס, שאדם עשוי להורות התר לעצמו, ולנטות אחרי הבצע אפילו בהפסד חברו. ולא לחנם אמרו 'אדם נקר בכיסו'.

'עשה טוב בדבור', לדבר דברים טובים ונכונים לשמח אנשים, כגון בשורות טובות ועצות טובות, ולהרים מכשול מדרך חברו, כגון להודיע לו שעשוי להגיע אליו איזה נזק וכדומה, ולנחמו בעת צרתו, וכיוצא בזה.

'עשה טוב במעשה', הינו לעשות חסד בגוף ובממון, כמו שיצא האדם שיעשו לו ושירחמו עליו אחרים, ואף שידחקו חבריו את עצמם כדי לרחם עליו, ככה יעשה לאחרים, למען עשות חסד ולקיים מצוות 'ואהבת לרעך כמוך'. ולפי רוב צערו בהשתדלותו עבור חברו, יגדל שוכרו, ועושה נחת רוח ליצרו. כי כלנו בני איש אחד אנחנו, אחים אנחנו, וכאשר יחוס האדם על אחד מאיבריו, כך צריך לחוס על כל אדם מישראל, כי כלנו כאיש אחד וכגוף אחד.

חיזוק בענין לימוד התורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

ידוע הדבר שהזמן הוא יקר המציאות, ובו יכול האדם לחשוב בנפשו איך להיטיב לעצמו לנצח. והיצר הרע התבונן כיצד ליטול מהאדם את הזמן, ותחילה מפתה אותו שיקח כמה עסקים תחת ידו, להטריד בהם את נפשו, בהיפך ממה שהורו לנו חז"ל (שהם דורשי טובתנו האמיתיים) 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה'. ומחשש שישאר לאדם עוד זמן פנוי ביום מסיתו היצר ליטול עיתונים תחת ידו ולהתבונן בכל המדינות ושריהם ומלכיהם ומצבם, ואין די לו ביום אחד בשבוע, אלא בכל יום קורא עיתונים גדולים, כדי שלא ישאר לו זמן פנוי ביום כלל.

והשומר נפשו יזהר מאד שלא להרגיל עצמו בדברים אלו הגוזלים ממנו את זמנו, וכך ינצל מעצת ופיתוי היצר.

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות עשה שתהיה יראת ה' על פנינו תמיד, שלא נחטא, ונתיירא מעונשו, ולא יהא לבבינו בלא פחד ממנו, ונזכור כי הקב"ה משגיח בכל מעשי האדם, אף אם יהיו במחשך, וישיב נקם לפי רוע המעשה.
"שש מצוות חיובן תמידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

(א) מזמור לתודה הריענו לה' כל הארץ: (ב) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה: (ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשנו ולא ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו:
(ד) באו שערי בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: (ה) כי טוב ה'
לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו:

יום חמישי

כ"ג מנחם אב

תהילים

פרק קל (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְיָ. (ב) אֲדֹנִי שְׁמָעָה בְּקוֹלִי
תְּהַיִּינָה אַזְנוֹיֶךָ קִשְׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי. (ג) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יְהוָה אֲדֹנִי מִי יַעֲמֹד.
(ד) כִּי עָמַד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְכָּר. (ה) קוֹיִתִּי יְיָ קוֹיִתָּה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי.
(ו) נַפְשִׁי לֹאֲדֹנִי מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר. (ז) יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְיָ כִּי עַם יְיָ
הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עֲמוֹ פְדוּתָהּ. (ח) וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ה

מי שרגיל במצוה זו של גמילות חסדים, זוכה שיהיו לו בנים בעלי חכמה, בעלי עושר, בעלי אגדה.
וגם כל הברכות שבתורה מתקיימות רק בתנאי זה, שנאמר 'ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך,
כי תשמע בקול ה' אלוך', כלומר, כאשר תשמע בקול ה' אלוך ותלך בדרכיו, ודרכי ה' הם דרכי
צדקה וחסד עם הבריות, וה' מרחם אפילו על הרשעים, וזן ומפרנס את כל הבריות, כך גם אנו צריכים
לגמול חסדים זה עם זה. וכמו שה' נותן מתנות חיים, ומטה את הדין כלפי חסד, כך אנו צריכים לעשות
ולהתנהג. ואשרי מי שנדבק במידה זו, אשריו שמזכה גם לדורות הבאים אחריו.

מצוה יומית

מצות צדקה

מצות עשה לתת צדקה למי שצריך לה, בשמחה ובטוב לבב, שנאמר (דברים טו ח) 'פתח תפתח את ידך לו', כלומר, שנתן מממונו למי שיחסר לו, ונחזק את העני בכל מה שצריך למחיתו בכל יכולתו. ודרשו חז"ל מכפל הלשון 'פתח תפתח', שחייב האדם לעשות כן אפילו כמה פעמים, ועוד נאמר (ויקרא כה לה) 'והחזקת בו גר ותושב וחי עמך', ונאמר (ויקרא כה לו) 'וחי אחיך עמך'.

משרשי המצוה, מה שהתבאר לעיל (מצוה סו), שרצה האל שיהיו ברואי מלמדים ומרגלים במדת החסד והרחמים, כי היא מדה משבחת, ומתוך כך שיכשירו את גופם במדות הטובות יהיו ראויים בעצמם לקבלת הטובה, כי הטובה והברכה יחולו לעולם רק על הטוב, לא על הפכו. וכאשר ייטיב ה' יתברך לטובים - ישלם חפצו, שחפץ להיטיב לעולם. ואם לא היה טעם זה, הרי הקדוש ברוך הוא יכול להספיק לעני די מחסורו ללא מעשינו, אלא שהיה מחסדו ברוך הוא שנעשינו שלוחים לו, לזכותנו, וכמו שהתבאר טעם זה בגמרא (ב"ב י.). ועוד טעם אחר בדבר, שרצה האל ברוך הוא לפרנס את העני על ידי בני אדם מגדל חטאו של העני, כדי שיוכח במכאוב בשני ענינים, בכך שיתביש שהוא זקוק לקבל ממון מבן אדם כמותו, ובצמצום מזונו.

מדיני המצוה, מה שאמרו חז"ל (ב"ב י.): שעקר מצוה זו היא לתת צדקה ליד גבאי, שיתננה למי שצריך לה, כדי שלא יתביש המקבל כשהוא מקבל מיד הנותנה בכל עת שיראנו, וגם הנותן לא יבישנו מחמתה לעולם, שהנותן אינו יודע למי נותנה והמקבל אינו יודע ממי קבלה. ואל תחשב שענין מצות הצדקה יהיה רק בעני אשר אין לו לחם ושמלה, כי אף בעשירים גדולים תתקיים מצות הצדקה לפעמים, כגון עשיר שהוא במקום שאין מכירים אותו וצריך ללוות, ואפילו עשיר שהוא בעירו ובמקום מכיריו, פעמים שיצטרך מפני חלי או מפני שום מקרה אחר לדבר אחד שהוא בידו, ולא ימצא ממנו במקום אחר, גם זה בכלל מצות הצדקה הוא בלי ספק, כי התורה תבחר לעולם בגמילות חסדים, ותצונו אותנו להשלים רצון הנבראים בני ברית כאשר תשיג ידנו. וכלל הענין, שכל המהנה את חברו, בין בממון בין במאכל או בשאר צרכיו, או אפילו בדבורים טובים, דברי נחומים, בכלל מצות הצדקה היא, ושכרו הרבה מאד. ואמרו חז"ל (כתובות סז:), שעני שאינו רוצה ליקח מן הצדקה, מערימים עליו ונותנים לו כביכול בתורת הלואה, ואחר כך אין מבקשים ממנו שיפרע. אבל עשיר שיש לו ממון רב, ומחמת שעינו צרה אפילו בממון של עצמו הוא מסגף את עצמו ואינו נהנה משלו, אין משגיחים בו. ואמרו חז"ל (שם) על הפסוק 'די מחסרו', שאמנם יש מצוה להשלים את חסרונו של העני, אך אין מצוה להעשירו. וכתב הרמב"ם ז"ל (מתנות עניים ט ג) כי מעולם לא ראה ולא שמע על עיר שיהיו בה עשרה מ ישראל, שלא תהיה להם קפה של צדקה. ואמרו חז"ל (גיטין ז:), שאפילו עני המתפרנס בעצמו מן הצדקה, חייב לעשות צדקה, אם ימצא עני שהוא למטה ממנו בעניות, שצריך לו. ואמרו חז"ל (שמות רבה לו ג) שלעולם אין שום אדם בא לידי עניות מחמת רבוי צדקה שעשה, שנאמר (ישעיה לב יז) 'והיה מעשה הצדקה שלום', ואמרו

עוד שאין ישראל נגאלים אלא בזכות הצדקה, שנאמר (ישעיה א כז) 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה'.

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, באנשים ובנשים. והעובר על זה, ולא נתן צדקה בעת שבקשו ממנו, או בשעה שראה שיש צורך בדבר, ויש יכלת בידו לעשותה, בטל מצות עשה זו.

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה כ: יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר, ואל תתביש לשאול מרבך מה שלא הבנת. וקל כנשר, לחזור על תלמודך, ללא עיפות. ורץ כצבי, לרדף אחר המצוות. וגבור כארי לכבוש את היצר מן העברות, וכל אלו הדברים הם כדי לעשות רצון אביך שבשמים. הוא [-יהודה בן תימא] היה אומר, אף שראוי להיות עז כנמר, הינו כלפי עצמו, אבל מי שהוא עז פנים כלפי אחרים, סופו שמעיז פניו גם כלפי התורה, ויורד לגיהנם. ובשת פנים - אדם שהוא בישן, שזה אחד מסימני עם ישראל, הרי הוא עומד להגיע לגן עדן, שהרי אמרו 'כל מי שיש לו בשת פנים, לא במהרה הוא חוטא'. ומסים התנא, כשם שחוננתנו במדת הבושה, שהיא סימן לזרע ישראל, כן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתבנה עירך במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך.

משנה כא: הוא היה אומר [אין הכוונה ליהודה בן תימא שהזכר לעיל, אלא שמואל הקטן היה אומר כן], בן חמש שנים למקרא - לתלמוד חמשה חומשי תורה במשך חמש שנים, וכשנעשה בן עשר, ראוי הוא למשנה, ועוסק אף בה חמש שנים, בן שלש עשרה למצות - מתחייב במצוות, בן חמש עשרה, לתלמוד - לתלמוד גמרא. בן שמונה עשרה לחפה. בן עשרים, לרדוף אחר מזונותיו, לפרנס את בני ביתו. בן שלשים לפתח, שהרי מצאנו בלויים שהיו עוסקים במלאכות קשות של פריקת והקמת המשכן, והיו עובדים בזה מגיל שלשים ולמעלה. בן ארבעים לבניה, שהרי אחרי ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר אמר להם משה רבינו 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה'. בן חמשים לעצה - ראוי הוא לעוץ עצות טובות, שהרי נאמר לגבי הלויים שלאחר גיל חמשים אינם עובדים עוד במשכן, 'ושרת את אחיו', ומהו שרות זה, שנותן להם עצות טובות. בן ששים, לזקנה. בן שבעים לשיבה, שהרי נאמר על דוד המלך שמת 'בשיבה טובה', והיה אז בן שבעים שנה. בן שמונים לגבורה, שהתגבר על הטבע והאריך ימים, כמו שנאמר בתהלים 'ואם בגבורות שמונים שנה'. בן תשעים לשוח - הולך שחוח וכפוף. בן מאה, כבר לא נשארה בו חיות, והרי הוא כאלו מת ועבר ובטל מן העולם.

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הלימוד העולמי

הלכות רכילות

א. המרגל בחבירו עובר באיסור 'לא תלך רכיל', ועוון גדול הוא הגורם להרוג נפשות מישראל.

ב. 'רכיל' הוא המספר לחבירו מה אמר עליו פלוני או מה עשה לו פלוני, אף אם אין בדברים אלו מצד עצמם גנאי אמיתי, ואף אם הלה לא היה מכחיש זאת, משום שהצדק עמו או שהיתה לו בדברים כוונה אחרת.

ג. אסור לספר לראובן ששמעון עשה לו דבר מסוים או אמר עליו דבר מסוים, אפילו אם אינו מתכוון לגרום בכך שנאה ביניהם, ואפילו אם לדעתו נהג שמעון כדין, מכל מקום אם הוא משער שסיפור זה יגרום לשנאה ביניהם, הרי זו רכילות.

* * *

פירוט ההלכה היומית: א. המרגל בחבירו עובר בלא תעשה, שנאמר 'לא תלך רכיל בעמך', ועוון גדול הוא וגורם להרוג נפשות רבות מישראל, ולכן נאמר בסמוך 'לא תעמוד על דם רעך'. צא ולמד מה אירע מרכילותו של דואג האדומי, שנהרגה מחמתו כל נוב עיר הכהנים. ואיסור זה של 'לא תלך רכיל' הוא איסור המיוחד לעוון זה, אך מלבד זאת יש איסורים רבים שעובר הרכיל, כמו שהתבאר בפתיחה.

ב. איזהו רכיל? זה שטוען דברים מזה לזה, והולך ואומר 'כך אמר פלוני עליך', או 'כך עשה לך פלוני', או 'כך וכך שמעתי עליו שעשה לך', או 'שרוצה לעשות לך', וכדומה, אף על פי שאותו דבר אינו גנאי על אותו פלוני, ואף אם היו שואלים אותו לא היה מכחיש זאת, או משום שהצדק איתו, או משום שהיתה לו כוונה אחרת במעשה זה (ורק השומע את הרכילות מפרשה באופן אחר, או שונאו מחמת דבר זה ששמע), מכל מקום המספר דברים אלו נקרא רכיל.

ג. איסור רכילות הוא אפילו אם אינו מתכוון ברכילותו להכניס שנאה בלב השומע על אותו אדם, ואפילו אם לפי דעתו אותו אדם נהג כדין במה שדיבר או עשה, מכל מקום אסור לו לספר זאת למי שדיברו עליו או עשו לו מעשה זה. כגון, ששמעון מקפיד על ראובן שאמר עליו דבר מסוים, וראובן רוצה להוכיח שהצדק עמו, ואומר לשמעון שגם יהודה אמר עליו כן (הרי שאינו מתכוון לגנות את יהודה, אלא אדרבה לומר שגם הוא וגם יהודה נהגו כדין במה שדיברו על שמעון), מכל מקום אם הוא משער שמחמת כן תכנס שנאה בלב שמעון על יהודה, הרי זו רכילות.

פלא יועץ

דרך

אמרו חז"ל 'כל הדרכים בחזקת סכנה', ואמרו עוד שלא יכנס אדם במקום סכנה, שמא אין עושים לו נס, וגם אם עושים לו נס - מנכים לו מזכיותיו. והרעה היותר גדולה שיש בדרכים היא בכך שאי אפשר לעבוד את ה' עבודה שלמה ולהזהר מכל האסורים, ולכן אמרו 'אשרי יושבי ביתך', כי רבות רעות להולכי דרכים, חיי צער יחיו. ולכן, טוב לגבר שיהא 'מצטמק ויפה לו' בענין פרנסתו, וישב בביתו, וטוב פת חרבה ושלום בה, יושב בביתו סמוך על שלחנו ועובד את קונו, הוא ובניו עמו.

אמנם, אם נגזר עליו מן השמים שילך בדרכים, יקדים תפלה לצרה, וקודם צאתו לדרך יעשה סדר לוייה, וצדקה לפניו יהלך, וישם לדרך פעמיו, ובכל יום ויום לא יעבור מלומר תפלת הדרך בתקון חז"ל.

וביותר צריך להזהר בדרך במצוות, כגון תפלה, ציצית ותפילין. ולא יחוש ללעג הגוים לבטל מצוה, חלילה מעשות זאת. וצריך להשמר מאסור קל וחמור, ולהתנהג בחסידות ככל הבא לידי בלכתו בדרך, מאחר שכל הדרכים בחזקת סכנה, ובמה יאזר חיל להנצל אם לא בתורה ומעשים טובים, שהם כתריס בפני הפרענות. והן אמת, כי הדבר קשה להיות זהיר וזריז בדרכים, אבל השעה צריכה לכך להזהר ולדחק עצמו כל מה שיוכל, ועל כגון זה אמרו, כל אשר בכחך לעשות, עשה. ומה טוב ומה נעים אם יהיו שפתותיו דובבות בדברי תורה בפיו בעל פה. והרגיל בספר הזהר הקדוש, בעיניו יראה מעלת המהלך בדרך ושונה, אליו רעה לא תאנה, כי מלאך ה' סביבו חונה..

חיזוק בענין לימוד התורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

באמת צריך האדם להתבונן תמיד, שעיקר מקומה של הנפש היה תמיד בעולם העליון, וכידוע שמושבם של נפשות ישראל הוא אצל כסא הכבוד, ובאה הנפש לעולם הזה רק לזמן קצר, כדי לקנות לה תורה ומעשים טובים, שעל ידי זה תוכל לקבל שכרה כשתחזור לעולם העליון. והרי זה דומה לאדם הנוסע לארץ רחוקה מאד כדי להגיע ליריד מיוחד המתקיים שם, ויודע שעל ידי הסחורה באותו יריד קצר יוכל לפרנס את עצמו ואת כל משפחתו זמן ארוך. ואם בהיותו ביריד שם ינסו להעסיק אותו בקריאת עיתונים וכדומה, הרי לא יסכים לכך בשום אופן, כיון שבכל רגע ורגע שהוא מתבטל ממלאכתו הוא מפסיד הון רב, שיוכל להתפרנס בו תקופה ארוכה. והנמשל מובן, כי היצר הרע מסית את האדם לבזבז את זמנו על קריאת עיתונים וכדומה מהבלי העולם הזה, וצריך האדם לגעור בו, שהרי לא ירד ממקומו העליון שאצל כסא הכבוד עד לעולם הזה כדי להשחית זמנו על קריאת עיתונים וכדומה, אלא 'לקנות' תורה ומעשים טובים ששכרם יכלכלנו לנצח.

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות לא תעשה: שלא נאמין בשום אלהים חוץ מה' יתברך. ואפילו מודה שהקב"ה שולט על הכל, רק שידמה בדעתו שמסר הנהגת העולם למלאך, הרי זה מודה בעבודה זרה. אלא יאמין שהקב"ה בעצמו ובכבודו משגיח בכל העולמות, ואין לשום נברא כח לעשות דבר בלתי רצונו.

"שש מצוות חיובן תמידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

- (א) מְזִמּוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לָהּ כָּל הָאָרֶץ: (ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לִפְנֵי בְרִנָּה: (ג) דָּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא יָלוּ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ וְצֵאן מִרְעִיתוֹ: (ד) בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרָתוֹ בְּתִהְלָה הוֹדוּ לוֹ בִּרְכוּ שְׁמוֹ: (ה) כִּי טוֹב ה' לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֲמוֹנָתוֹ:

יום שישי

כ"ד מנחם אב

תהילים

פרק קלא (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמּוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי
בְּגִדְלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמֶּנִּי. (ב) אִם לֹא שׁוֹיִתִּי וְדוֹמָמֹתִי נַפְשִׁי כִּגְמֹל עָלִי אִמּוֹ
כִּגְמֹל עָלִי נַפְשִׁי. (ג) יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ מַעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

אהבת חסד

עניני גמילות חסדים / פרק ו

העושה חסד עם חבריו באיזה ענין, אינו מקבל שכר רק על אותו מעשה עצמו, אלא מקבל שכר על כל
התולדות שייצאו מאותו מעשה חסד. ולדוגמא, אם גמל חסד עם אדם חלש בגופו, ועל ידי הכסף שנתן
לו התחזקה בריאותו, אין מחשבים את שכרו רק לפי אותם פרוטות שנתן לו, אלא כאילו החיה אותו
ממש. וכך פירשו חז"ל את הפסוק 'מלוה ה' חונן דל וגמולו ישרם לו', שכך אומר הקב"ה, אם היתה
נפשו של העני מפרכסת לצאת מחמת הרעב, ונתת לו פרנסה והחיית אותו, אני מחזיר לך נפש תמורת
נפש, אם למחר בנך או בתך באים לידי חולי או לידי מיתה, אזכור להם את המצוה שעשית עם העני,
ואני מציל אותם מן המיתה.

מצוה יומית

להראות ברגלים בבית המקדש

מצות עשה על כל זכר להראות בירושלים בבית הבחירה, שלש פעמים קבועים בשנה, והם פסח ושבועות וסוכות, שנאמר (דברים טז טז) 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך'. וענין המצוה, שיעלה כל אדם, עם כל בן זכר שיש לו היכול ללכת לבדו ברגליו למקדש, ויתראה לה'. ומחויב ראיה זו, שיקריב שם קרבן עולה, וזה הקרבן נקרא 'עולת ראיה', ואין לקרבן זה שיעור, אלא אפילו אם הביא תור אחד או גזל אחד, יצא.

משרשי המצוה, למען יראו כל ישראל, ויתנו אל לבם בפעלת הקרבן המעורר הלבבות, כי כלם, מקטנם ועד גדולם, חלק ה' ונחלתו, עם קדוש ונבחר, נצרי עדותו, סגלת כל העמים אשר תחת כל השמים לשמור חקיו ולקיים דתו, על כן יובאו שלש פעמים בשנה לבית ה', וכאלו אומרים בכך 'הננו לאל לעבדים, נכנסים ובאים בצל קורתו ובחזקתו, סמוכים לעד לעולם באהבתו וביראתו, זר לא יבא בתוכנו, כי אנחנו לבדנו בני ביתו'. ועם המעשה הזה תתעורר דעתנו, ונכניס בלבנו מוראו, ונקבע ברעיוננו אהבתו, ונזכה לקבל חסדו וברכתו. ונאמר החיוב בזכרים לבד, כי הם עקר הבית, והטף והנשים טפלים להם, וכשיוחזקו הזכרים לעבדי ה', יוחזקו גם הנשים והטף עמם, שהם כמשעבדים ונמצאים תחת ידם [ומחמת טעם זה, במצות 'הקהל' (מצוה תריב) נצטוונו להביא גם את הנשים והטף, כיון שמצות הקהל היא בשנת השמיטה, שבה משחררים הכל ופוקע שעבודו של כל חי אל תחת יד ה', ולכן באותה שנה לא תועיל חזקת האנשים עבור הנשים והטף, וצריכים הם לבוא בעצמם אל בית ה' ולהראות שהם עבדיו. ובבאור המצוה שם יובא טעם נוסף לענין זה].

מדיני המצוה, מה שאמרו חז"ל שעולת ראיה אינה דוחה לא שבת ולא טמאה, אבל דוחה יום טוב, אף על פי שאין מקריבים ביום טוב שאר נדרים ונדבות.

ונוהגת מצוה זו בזמן שבית המקדש קים, באנשים אבל לא בנשים. ולא כל האנשים חייבים בכך, כי חגר, וסומא אפילו באחת מעיניו, וחולה, וזקן, ומי שהוא מפנק מאד עד שאינו יכול לעלות ברגליו, כלם פטורים. וכן טומטום ואנדרוגיגוס, ועבדים פנעניים, פטורים. אבל כל שאר האנשים חייבים. ואפילו יש להן אומנות מכערת, כגון האוסף צואת כלבים, וכורה נחשת, ומעבד עורות, מטהרים גופם ומלבושם ועולים לפני ה' יתברך, והם מקבלים לפניו כשאר ישראל, שלכלוה הנפש הוא הממאס בני אדם לפני ה', ולא האומנות, כל זמן שעושים אותה בנאמנות. והעובר על מצוה זו, ונראה בעזרה ביום ראשון של חג ולא הביא קרבן, בטל מצות עשה, וגם עבר על לא תעשה שיבאר להלן (מצוה תצ).

פלא יועץ

דרך ארץ

דרך ארץ, רבו סעיפיו ופרטיו, ואמרו חז"ל 'דרך ארץ קדמה לתורה', ושנינו, 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו', וזה כלל גדול בדרך ארץ, שיעשה הטוב והישר בעיני אלקים ואדם, ויבטל רצונו מפני רצון אחרים, ותהא דעתו מערבת עם הבריות. ובכל מה שילמד האדם הלכות דרך ארץ, לא יצא ידי חובתו עד שיהא חכם ומבין מדעתו, כי אלו דברים שאין להם שעור, רק הכל לפי המקום ולפי הזמן, ולפי ענינו וטבעו צריך להתנהג עם כל אחד על פי מדותיו, ולירד לסוף דעתו ולעשות רצונו כרצונו, אם אינו נגד רצון הבורא.

ולעולם צריך לחשש שמא יכביד על חברו, ולכן מה יקרו דברי שלמה המלך עליו השלום שאמר במשלי "הקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך", כי לפעמים אדם חושב לכבד את חברו והולך ויושב אצלו כמה שעות, ואינו יודע מה שבלב חברו, שחושב 'מתי ילך כבר', כי יש לו עסק רב והוא מתעכב בעבורו. ולפעמים יכבדו דבוריו יותר ממשא כבד, אם מצד שהם דברי נרגן כמתלהלה היורה זקים, ואם מצד שהוא מאריך בדברים עידן ועדנים, ואם מצד שהוא חוקר ודורש במפלא ממנו, וכהנה רבות. לכן, כל אדם חכם יעשה בדעת, ויהיו דבריו ערבים לשומעים, ומועטים, שלא יקוצו בהם. ואפילו הדרשנים צריכים להזהר שלא להאריך, רק טוב מעט, השומע ישמע. ואומרים דרך צחות את הפסוק "ויאמר לקוצרים - ה' עמכם".

המבקש מחברו איזה חסד, צריך להזהר מאד שלא להכביד עליו, וכמו כן שלא להרבות עליו חברים שיבקשו זאת ממנו עד שיעשה בקשתו, ואם המבקש הוא אדם חשוב שמתבשרים ממנו מלהשיב פניו וריקם - צריך להזהר מאד שלא לבקש שום דבר משום אדם עבור עצמו, כי מלבד שאותו אדם יקוץ בו, יש בזה גם סרך גזל.

משנה יומית מבוארת (מסכת אבות)

משנה כב: בן בג בג אומר, הפך בה - בתורה, והפך בה, דכלא בה - שתמצא בה הכל, ובה תחזי - בה תראה את האמת, וסיב ובלה בה - ואף כאשר תתבגר ותזדקן תשאר עמה, ומנה לא תזוע - ולא תפרש ממנה אפילו במעט, ללמד חכמות אחרות וכדומה, שאין לה מדה טובה הימנה.

משנה כג: בן הא הא אומר, לפום צערא - לפי הצער והיגיעה שאתה מתיגע בלמוד התורה, אגרא - כך הוא גדל השכר שתקבל על למוד זה.

חפץ חיים הלכות לשון הרע לפי סדר הלימוד העולמי

ד. אסור לספר רכילות אף בדבר שהוא אמת. ואף אם בין כך היו שניהם שונאים זה את זה, וכל שכן אם היו אוהבים זה לזה, ועל ידי הרכילות הכניס ביניהם שנאה.

ה. איסור רכילות הוא בין כשמספר את הדבר מעצמו ובין אם הלה הפציר בו שיספר לו, ואפילו הוא אביו או רבו, ואפילו באבק רכילות, הדבר אסור.

* * *

פירוט ההלכה היומית: ד. איסור רכילות הוא אף כשהדבר הוא אמת, שאין בו תערובת שקר. ואין צורך לומר כשהיו שני בני אדם אוהבים זה לזה, ועל ידי הרכילות הכניס שנאה ביניהם, שהמרכל נקרא רשע, והוא מתועב עבור זה מאד לפני ה', כמו שנאמר (משלי ו טז, יט) 'שֶׁשׁ הֵנָּה שְׁנָא ה' וְשִׁבְעַת תּוֹעֲבֹת נִפְשׁוּ... וּמִשְׁלַח מְדַנִּים בֵּין אֲחֵים', וכיון ש'מִשְׁלַח מְדַנִּים' הוא המנוי שביעי אמרו חז"ל (ויקרא רבה מצורע טז, א) שהוא הגרוע שבין כולם. אלא אפילו אם בין כך היו שניהם שונאים זה את זה מאד, מכל מקום אסור לומר לאחד מהם מה אמר עליו השני, והאומר כן עובר באיסור רכילות.

ה. אין חילוק לגבי איסור רכילות בין אם סיפר מעצמו, או שחבירו הבין קצת מהדבר בעצמו והפציר בו שיספר לו את כל הדבר, בכל אופן אסור. ואפילו אביו או רבו מפצירים בו שיספר להם מה שדיבר עליהם אדם מסוים, ואפילו אם זהו רק אבק רכילות, מכל מקום אסור לספר להם.

חפץ חיים לשבת קודש

ו. אסור לספר רכילות, אפילו אם מחמת כן יפטרו אותו מעבודתו ולא יהיה לו מהיכן לפרנס את בני ביתו, וכמו בכל איסורי לא תעשה שאסור לאדם לעבור עליהם אפילו אם יפסיד את כל ממונו.

ז. ובודאי שאם רק יחרפוהו מחמת כן, שאסור לו לספר.

* * *

פירוט ההלכה היומית: ו. איסור רכילות הוא אפילו באופן שאותו אדם שדיברו עליו מפציר בו שיספר לו מה אמרו עליו, ואם לא יאמר לו ייגרם לו הפסד גדול, כגון שהוא עובד תחת אותו אדם, ואם יתעקש שלא לספר לו יחשוד בו שגם הוא מתנגד לו כמו אותו שדיבר עליו, ויסלק אותו מעבודתו, ולא יהיה לו מהיכן לפרנס את בני ביתו, מכל מקום אסור לו לספר. וכמו בכל איסורי לא תעשה, שחייב אדם להפסיד אפילו את כל ממונו כדי שלא לעבור על איסורים אלו. וההיתר לספר הוא רק באופן שעל ידי זה תהיה תועלת לסלק נזקים ולהשבית את המחלוקת, אבל אין למהר לסמוך על היתר זה, כיון שיש בו תנאים רבים, וכמו שיבואר להלן (כלל ט') באריכות.

ז. ובודאי שאם מחמת שאינו מספר לא יהיה לו היזק ממון כלל, אלא רק יחרפו ויגדפו אותו, שאז

בודאי אסור לו לספר, ואין לו לחשוש למה שיחפרוהו מחמת כן, וידע בעצמו כי מחמת כן יהיה נחשב לעתיד לבוא מאוהבי ה' יתברך, ופניו יאירו כאור השמש, כמו שאמרו חכמים (יומא כג.) הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה, לא) 'וְאֶהְיֶה כְּצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ', וכל שכן באדם זה שסובל בזיון עבור מצוות ה'.

פלא יועץ

דרך

אמרו חז"ל 'כל הדרכים בחזקת סכנה', ואמרו עוד שלא יכנס אדם במקום סכנה, שמא אין עושים לו נס, וגם אם עושים לו נס - מנכים לו מזכיותיו. והרעה היותר גדולה שיש בדרכים היא בכך שאי אפשר לעבוד את ה' עבודה שלמה ולהזהר מכל האסורים, ולכן אמרו 'אשרי יושבי ביתך', כי רבות רעות להולכי דרכים, חיי צער יחיו. ולכן, טוב לגבר שיהא 'מצטמק ויפה לו' בענין פרנסתו, וישב בביתו, וטוב פת חרבה ושלום בה, יושב בביתו סמוך על שלחנו ועובד את קונו, הוא ובניו עמו.

אמנם, אם נגזר עליו מן השמים שילך בדרכים, יקדים תפלה לצרה, וקודם צאתו לדרך יעשה סדר לניה, וצדקה לפניו יהלך, וישם לדרך פעמיו, ובכל יום ויום לא יעבור מלומר תפלת הדרך כתקון חז"ל.

וביותר צריך להזהר בדרך במצוות, כגון תפלה, ציצית ותפילין. ולא יחוש ללעג הגוים לבטל מצוה, חלילה מעשות זאת. וצריך להשמר מאסור קל וחמור, ולהתנהג בחסידות ככל הבא לידי בלכתו בדרך, מאחר שכל הדרכים בחזקת סכנה, ובמה יאזר חיל להנצל אם לא בתורה ומעשים טובים, שהם כתרים בפני הפרענות. והן אמת, כי הדבר קשה להיות זהיר וזריז בדרכים, אבל השעה צריכה לכך להזהר ולדחק עצמו כל מה שיוכל, ועל כגון זה אמרו, כל אשר בכחך לעשות, עשה. ומה טוב ומה נעים אם יהיו שפתותיו דובבות בדברי תורה בפיו בעל פה. והרגיל בספר הזהר הקדוש, בעיניו יראה מעלת המהלך בדרך ושונה, אליו רעה לא תאנה, כי מלאך ה' סביבו חונה.

חיזוק בענין לימוד התורה (תורת הבית לחפץ חיים)

ליקוט ועריכה 'שתי הלכות ביום'

אמרו חז"ל שיש שלשה בני אדם שהקב"ה בוכה עליהם בכל יום, ואחד מהם הוא מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק, והיינו, שהקב"ה יודע באמת את האושר המגיע לנפש האדם מלימוד התורה (כי זולתו אין מי שיודע זאת, ואפילו הנביאים והמלאכים אינם יודעים זאת, כמו שכתוב 'עין לא ראתה אלוקים זולתך, יעשה למחכה לו'), ורואה בכל שעה איך מבזבז האדם את שעותיו היקרות, שיש בידו להביא בהם אוצרות של תורה, שהוא אושר נצחי לנפש האדם שאין דומה לו מכל אושר

ותענוג הנמצא בעולם, והוא מבלה את זמנו בדברים שאין בהם שום תועלת לנפשו. והקב"ה, שהוא בבחינת אב לישראל, מצטער ובוכה (כביכול) על אובדן אושר בניו החביבים, שמאבדים אבידה נצחית, שלא ימצאוה לעולם.

ועל האדם להתבונן, בכל שעה שהוא יושב בטל בחברת מריעים, ושמחים יחד בסיפוריהם, או בשעה שהוא קורא עיתונים שאין לו מהם תועלת, באותה שעה ממש, הקב"ה שהוא יצר נשמתו והביאו לעולם הזה לטובתו, כביכול יושב ובוכה על איבוד זמנו, שהיה יכול לעסוק באותה שעה בתורה ולהעניק לנפשו אוצרות שיאירו לו לנצח בכבוד וגדולה, והוא מחליף את הכל בדברים חסרי תועלת. והאיש שיתבונן בדבר זה היטב, לא יערב לו כלל הנאה מחברת מריעות או קריאת עיתונים וכדומה, אלא בכל עת שהוא פנוי מעסקיו יעסוק בתורה, שזהו אושרו לנצח.

מצוה תמידית

ניתן לקיימה בכל רגע ביממה, אפילו במחשבה בלבד:

מצוות עשה לאהוב את ה' יתברך. ישים האדם כל מגמתו ומחשבתו אחר אהבת ה', ויתבונן כי כל מה שיש לאדם בעולם - עושר, ילדים וכבוד - הכל הוא כאין וכאפס נגד אהבת ה', וייגע תמיד בבקשת חכמת התורה, כדי שישגי ידיעה בה'. והקובע מחשבתו בהבלי העולם שלא לשם שמים, רק להתענג ולהשיג כבוד, ביטל מצוה זו.

"שש מצוות חיובן תמיד, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכר המצות" (ספר החינוך)

סיימתם את היום? זה הזמן להודות:

(א) מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לָהּ כָּל הָאָרֶץ: (ב) עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לִפְנֵי בְּרִנָּה: (ג) דָּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא יָלוּ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ וְצֹאן מִרְעִיתוֹ: (ד) בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרָתוֹ בְּתִהְלָה הוֹדוּ לוֹ בִּרְכוּ שְׁמוֹ: (ה) כִּי טוֹב ה' לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ

שבת קודש

כ"ה מנחם אב

הפרשה בקצרה

פרשת ראה

עניני הפרשה: הברכות והקללות על הר גריזים והר עיבל • בחירת מקומו של בית המקדש • מצוות שחיטה ואיסור אכילת דם • מצוות הריגת נביא שקר • מצוות הריגת ושנאת המסית לעבודה זרה • עיר הנדחת • סימני בהמה וחיה טהורים • איסור אכילת עופות טמאים • שמיטת כספים • מצוות צדקה • מצוות קרבן פסח • שלשה רגלים

• **הברכות והקללות על הר גריזים והר עיבל:** נצטוו ישראל בכניסתם לארץ ישראל ללכת בסמוך להר גריזים והר עיבל, והיו הלויים עומדים בין שני ההרים הללו, ואמרו את הברכות והקללות הכתובות בפרשת כי תבוא, ואת הברכות אמרו כשהם מפנים את פניהם להר גריזים, ואת הקללות אמרו כשהם פונים להר עיבל.

• **בחירת מקומו של בית המקדש:** ציוה ה' את ישראל שלאחר שיבחר ה' את המקום הראוי לבניית בית המקדש לא ימשיכו להקריב קרבנות בכל מקום, כפי שעשו בזמן שהיה המשכן בגלגל, בנוב ובגבעון [אך כשהיה המשכן בשילה היה אסור להקריב במקומות אחרים], אלא יביאו את כל הקרבנות רק לבית המקדש, בין קרבנות רשות ובין קרבנות חובה. וכן מעשר שני לא יאכלו בכל מקום, אלא רק בירושלים, לפני ה'.

• **מצוות שחיטה ואיסור אכילת דם:** כשהיו ישראל במדבר לא היו רשאים לשחוט בהמות חולין ולאוכלם, אלא רק להקריבם כקרבנות שלמים ולאכול את הבשר בקדושה ולטהורים בלבד. אמנם לאחר שנכנסו לארץ ישראל הותר להם לשחוט בהמות חולין המותרים באכילה בין לטמאים ובין לטהורים, וכן בהמות קדשים שנפל בהם מום ונפדו, שדינם כבהמות חולין [וקדשים אלו שנפל בהם מום קלים יותר מבהמת חולין לענין זה שאין מפרישים מהם זרוע לחיים וקיבה לכהנים, כפי שמפרישים מכל בהמות חולין]. ואף שכתבה התורה רק 'וזבחת' ולא פירטה כיצד לעשות זאת, נמסרו כל דיני השחיטה למשה בתורה שבעל פה. אמנם הזהירה התורה שלא לאכול אבר מן החי, ושלא לאכול את הדם.

• **מצוות הריגת נביא שקר:** אדם האומר נבואה בשם ה' לעבוד עבודה זרה, גם אם הוא נותן אות או מופת על דבריו אסור לשמוע לקולו, כי דבר זה הוא נסיון מה', שנתן לו כח לעשיית האות או המופת כדי לראות האם ישמעו ישראל לקולו או לא, ועונשו של נביא זה הוא במיתת בית דין, בחנק.

• **מצוות הריגת ושנאת המסית לעבודה זרה:** אדם המסית אחרים לעבוד עבודה זרה, אפילו אם הוא מקרוביו של האדם שדרכו לאהוב אותם, אסור לשמוע לו ואסור לרחם עליו, אלא יש להורגו בבית דין בסקילה, והמוסת עצמו מצווה להתחיל בהריגתו, ואם לא מת - נהרג על ידי כל ישראל.

• **עיר הנדחת:** כל עיר בארץ ישראל [מלבד ירושלים], שקמו חלק מיושבי אותה העיר והדיחו את כל יושבי העיר לעבוד עבודה זרה, ולאחר בדיקה וחקירה מדוקדקים התברר שהדבר אמת, יש להרוג את כל אנשי העיר בסיף, ואת כל רכוש העיר יש לקבוע לרחוב העיר ולשרוף הכל, וכל רכושם אסור בהנאה.

• **סימני בהמה חיה ודגים טהורים:** מתוך כל החיות והבהמות שבעולם התירה התורה באכילה רק שבע חיות ושלוש בהמות, וכיון שהמינים הטהורים מועטים מהטמאים, מנתה אותם התורה בשמותיהם, בחיה הם: איל, צבי, יחמור, אקו, דישון, תאו וזמר. ובבהמות הם: שור, כבש ועז. ואף נתנה בהם סימני טהרה, והם, 'מפרסת פרסה', והיינו שיש סדק בחלק העליון של פרסות רגליה, 'שוסעת שסע', והיינו שהסדק שבפרסות רגליה הוא גם מלמטה, שהרגל מובדלת לשתי צפרניים, ו'מעלת גרה', והיינו שלאחר אכילתה מעלה את האוכל ממעיה לתוך פיה, ולועסת אותו שוב. ישנם ארבעה בעלי חיים שיש להם סימן טהרה אחד, הגמל השפן והארנבת - מעלים גרה ואינם מפריסי פרסה, החזיר - מפריס פרסה ושוסע שסע אך אינו מעלה גרה, וכיון שאין להם שני סימני טהרה - אסורים הם באכילה. וכל שכן בעלי חיים שאין להם אפילו סימן טהרה אחד, שהם אסורים באכילה. ובדגים נתנה התורה שני סימנים, והם סנפיר וקשקשת.

• **איסור אכילת עופות טמאים:** כיון שרוב העופות שבעולם טהורים, מנתה התורה רק את הטמאים, ללמד שכל השאר טהורים [והתורה לא נתנה סימני טהרה בעופות, אך חכמים כתבו בהם סימני טהרה], ואלו העופות הטמאים: הנשר, הפרס, העזניה, ראה, איה, דיה, העורב, בת היענה, התחמס, השחף, הנץ, הכוס, הינשוף, התנשמת, הקאת, הרחמה, השלך, החסידה, האנפה, הדוכיפת והעטלף.

• **שמיטת כספים:** ציותה התורה שבשנת השמיטה, מלבד מצוות שמיטת הקרקע, ישמוט כל מלוה את החובות שחייבים לו ולא יתבעם מהלווים, ואף הזהירה את האדם שלא ימנע מלהלוות סמוך לשמיטה מחשש שלא ישלם לו הלוה ויפסיד את חובו, אלא עליו להלוותו ולא לחשוש.

• **מצוות צדקה:** ציותה התורה את האדם לפתוח את ידו ולתת צדקה לאביונים, כפי מחסורם וצרכיהם, אך אין חיוב להעשיר אותם, ומכל מקום בדברים שהורגלו להם יש מצוה לתת להם, ואפילו סוס לרכב עליו ועבד לרוץ לפניו.

• **מצוות קרבן פסח:** מצוה מן התורה על כל אדם מישראל, בין איש ובין אשה, להקריב קרבן פסח בי"ד בניסן, ולאוכלו בליל ט"ו ולא להותיר ממנו לבוקר. גם בזמן שהיה מותר להקריב קרבנות יחיד בבמות שהיו בני אדם בונים לעצמם [והיינו כשהיה המשכן בגלגל, בנוב ובגבעון], מכל מקום את קרבן הפסח היה ניתן להקריב רק במשכן, ולאחר מכן בבית המקדש.

• **שלושה רגלים:** מצוה על כל איש מישראל לעלות לרגל לבית המקדש שלש פעמים בשנה, בחג הפסח, בחג השבועות ובחג הסוכות, ואסור לבוא לשם בידים ריקות, אלא יש להביא עולות ראייה ושלמי חגיגה. ומצוה על כל אדם להיות שמח בימי החגים הללו, והבטיחה התורה למי שישמח בימים אלו, שיהיה שמח בכל ימות השנה.

הפטרה מבוארת

ספר ישעיה, פרק נד (יא) בפסוקים הקודמים נאמרה הנבואה המבשרת על קיבוץ הגלויות לארץ ישראל, אמנם באותו זמן עדיין תשב ציון חרבה, ועל אף שמלאה הארץ בבני ישראל השבים מארצות גלותם, הרי שעדיין ציון, שהיא כענניה, תהיה סערה בחמת רוחה על כך שעדיין לא נחמה, כיון שהיא עדיין חרבה, ואומר לה ה', הנה אנכי מרביץ בפופך אבנך - האבנים שעליהם ירבצו יסודות בנין ציון יהיו אבני נופך, ויסדתיך בספירים - והיסודות עצמם יהיו מאבני ספיר. (יב) ושמתי כדכד שמשתיך - החלונות יהיו מאבני שהם, ושעריך אשים לאבני אקדח, שזהו מין אבן יקרה, וכל גבולך יהיה לאבני חפץ, וכיון שתהיה העשירות גדולה כל כך, עד שכל בנין ציון יהיה מאבנים יקרות, תתבטל הסיבה למחלוקת בין בני האדם, הנגרמת מחמת שיש עשירים ועניים, ואילו באותו זמן כולם יהיו עשירים. [ונרמזו בזה גם האבנים הטובות שהיו בחושן, כי הנופך היא האבן של שבט יהודה, שזהו שבט המלכות, והוא יהיה המצע של היסוד. והיסוד עצמו יהיה מאבן ספיר, שזו האבן של שבט יששכר, שהוא שבט לומדי התורה, והם יהיו היסוד, ונמצא שתהיה ציון מושתתת על כתר מלכות וכתר תורה. אבן שוהם היא האבן של שבט יוסף, וזהו אות ההצלחה והעושר, וישתמשו באבן זו לחלון שדרכו נכנס אור השמש, להראות שיהיה להם שפע ברכה והצלחה, ממגד תבואות שמש. ואבן אקדח זו אבנו של שבט לוי, שהוא הממונה על העבודה במקדש, ולכן יהיו השערים מאבן זו, וכל האבנים של שאר השבטים ייקבעו בשאר המקומות, ללמד שכל השבטים יתאחדו לעבודת ה', ולא ייחצו עוד לשתי ממלכות]. (יג) ומלבד זאת, לא תהיה סיבה למחלוקת מחמת דעות כוזבות והשקפות מוטעות, כפי שהיה בזמן בית המקדש השני, שהיתה מחלוקת בין החכמים לבין הצדוקים והבייתוסים, כיון שלעתיד לבוא וכל בניך יהיו למודי ה', שיקבלו את הלימוד והאמונה מה', ולא תהיה מחלוקת בדברים אלו, ועל ידי זה, ורב שלום בניך, כי יהיו כולם בשלום זה עם זה. (יד) וגם לא ייראו באותו זמן מהאויבים החיצוניים, כי בצדקה תפונני - על ידי המעשים הטובים שבין אדם למקום, יהיה גמר הבנין של ציון, רחקי מעשך, והיינו מעבירות שבין אדם לחבירו, ועל ידי זה יינצלו מאויבים. ובזכות ההנהגה הצדיקה בענינים שבין אדם למקום, דעי כי לא תיראי מאויבים שיעשקו את ממונך, ובזכות המצוות שבין

לשבת קודש

אדם לחבירו, וממחנה - ממי שבא להורגך לא תיראי, כי לא תקרב אליך. (טו) הן גור יגור - וכי יהיה מי שיתגרה בך מלחמה, אפס מאותי - ולא יהיה הדבר מאיתי, וכיון שכל דבר נעשה מעם ה', אם כן, מי גר אתך - מי הוא שיערב ליבו להתגרות בך מלחמה להורגך, או מי הוא שעליך יפול לשלול את ממונך, והלא כיון שלא נגזר הדבר מעם ה', לא יהיה מי שיוכל להזיק לך. (טז) הנה, אנכי הוא שבראתי את החרש עצמו, המייצר את החרב, וכן את האמצעים שעל ידם הוא נפח באש פחם כדי לעשות זאת, כי מה שהאש נדלקת על ידי הנפיחה בגחלים, ומה שהברזל ניתך באש, דברים אלו הם נעשים ברצון ה' וגזירתו, ומוציא על ידי זה החרש את הכלי למעשהו, ואנכי בראתי משחית לחבל - וגם את הברזל עצמו, שהוא החומר המשחית, ברא ה'. (יז) וכיון שהחומר עצמו, האדם הפועל בחומר, והתכלית של הדברים, נעשים על ידי ה', וה' אינו רוצה שיינזקו ישראל, לכן כל כלי יוצר כדי להיות מזומן עליך להורגך, לא יצלח. וכל לשון תקום אתך למשפט, להתווכח בענייני אמונות ודעות, תרשיעי אותו, זאת נחלת עבדי ה', וצדקתם - וזהו השכר על צדקתם ומעשיהם הטובים, מאתי, נאם ה'. (א) פרק נה (א) עתה חוזר הנביא לדברים שפתח בהם לעיל (פרק נ'), שבהם הוכיח את בני דורו על כך שאינם מאמינים לדברי נביאי האמת, והולכים אחרי נביאי השקר, ועתה ממשיך וקורא לבני דורו, הוי, כל צמא לכו למים, כי המים הם המשל לאמונות והדעות היסודיות שאין הנפש היהודית יכולה להתקיים בלעדיהם, כמו האמונה במציאות ה' ובשכר ועונש, ואשר אין לו כסף, לכו שברו ואכלו - תוכלו להשיג ללא כסף לחם לאכול, שזהו המשל למצוות שהם חובה על האדם כמו לימוד התורה והמצוות התמידיות. ובנוסף לכך, ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר, יין וחלב, שהם המשל לדברים שאינם חובה, כמו ענייני חסידות וידיעת המושכלות וכדומה, שהם כמו יין וחלב הבאים לתענוג, ואינם הכרחיים לקיום הגוף. (ב) וממשיך ומוכיח את בני דורו, למה תשקלו כסף לנביאי השקר, בלוא להם - ולא תקבלו דבר שהוא מועיל לגוף כמו לחם, ויגיעכם - גם אם תתנו להם את כל הדברים שיגעתם בהם, בלוא לשבעה - הם יתנו לכם תמורתו דברים שאינם ראויים כלל לאכילה ולהשבעה, ובמקום זאת, שמעו שמוע אלי, לדברי ה' האמיתיים, ואכלו מאכל טוב הראוי לאכילה ולהשבעה, ותתענג בדשן נפשכם, כמו על ידי שתיית יין וחלב. (ג) הטו אונכם לשמוע דברי, ולכו אלי, שמעו והבינו ותקבלו את דברי, ותחי נפשכם הרעבה וצמאה לדברי אלהים חיים, ואכרתה לכם ברית עולם, לשמור לכם את חסדי דוד הנאמנים. (ד) הן עד לאומים נתתיו - הרי את דוד ואת זרעו אחריו, שעמו נכרתה הברית שהוא המשיח, והכנתיו שיהיה עד כנגד העמים, להתרות בהם שישבו אל האמונה האמיתית, וכן שיהיה נגיד ומצוה לאומים - לשפוט בעניינים שבין עם לעם. (ה) וכיון שזו תכליתו בעולם, לכן הן גוי לא תדע, תקרא אל האמונה בה', וגוי לא ידעוה, אליך ירוצו לשמוע בקולך, וקריאתך אליהם תהיה למען ה' אלהיך, שיאמינו בו, וריצתם אליך תהיה ולקדוש ישראל כי פאךך - מחמת שה' שהוא קדוש ישראל, הוא הפאר שלך, ומחמת כן כולם ירצו לסור למשמעתך.

מאמר השבוע

עסקה יקרה מדי

סופר ענק וחדיש נפתח בעיר,

נגיש ונעים, מכיל את כל המוצרים, מרווח וממוזג,

ולמרבה הפלא - ללא קופות כלל... אין אמצעי תשלום...

בסופר הזה מוכרים מוצרים איכותיים ויוקרתיים, אך ורק - במצוות!

עגלה עמוסה בקניה שבועית? תוותר על זכות של קריאת שמע.

קניה חודשית? תוסיף גם שמירת שבת.

קניה משמעותית יותר? תוסיף גם שעה של לימוד תורה.

מיותר לציין שהסופר היה ריק לחלוטין, והשלט שבפתחו הלם את מהותו - 'מי פתי יסור הנה'.

מלבד שהמקום כמובן לא היה ולא נברא, הוא גם לא יכול להיות,

כיון שאין לאדם אפשרות 'לסחור' במצוותיו, וגם אין כל דרך לאבד שכר על מצוות שקיימנו.

אמנם על כל עבירה נענש, אך את השכר על המצוות - לא נאבד.

מלבד - דרך אחת.

יש רק דרך אחת לאבד את שכר המצוות, והאדם בעצמו - הוא היחיד שיכול לגרום לכך.

והדרך הזו, למרבה הצער, פשוטה וקלה.

חז"ל גילו לנו אותה. ולמרות שלא כל כך נעים לשמוע את זה, עדיף לשמוע את זה כעת,

ולא להיות מופתעים בשלב מאוחר יותר.

'לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס,

שמא אין עושים לו נס.

ואם עושים לו נס, מנכין לו מזכויותיו' (שבת לב.).

המילים הללו כל כך מזעזעות, כל כך מרעידות, שראוי להדגיש אותן שוב: מנכים לו מזכויותיו!

כל השליחות שלנו לעולם הזה היא לצבור זכויות, ואנו עושים זאת בחשק ובשמחה,

אין שום דבר בעולם שיכול לקחת מאיתנו אפילו זכות אחת, מלבד - התנהגות לא מחושבת שלנו.

אם אנחנו מסכנים את עצמינו ואת חיינו, באותו רגע אנו פשוט מאבדים לשוא - מצוות ומעשים

טובים שקיימנו!

כמה מצוות?

חז"ל לא פירשו לנו, אך מסתבר מאד שכגודל הסכנה כך כמות המצוות הנדרשת כדי להינצל מהסכנה.

אז כמה שוה לכם לשלם על טיול מסוכן? על נסיעה מהירה? על רחצה בחוף ללא מציל?

על חיסכון של סורגים? לעבור 'מהר מהר' במקום שמועד לסכנה? לעשן סיגריות?

הרי אם מישוהו היה מציע לכם סכום עתק תמורת מצווה שקיימתם - הייתם דוחים אותו בבוז,

ובצדק גמור, יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא.

אז למה כשזה מגיע לחסכון בכסף, בזמן, בהרגל גרוע, אנחנו נהיים כאלו 'נדיבים' ומוכנים לבזוז מצוות שקיימנו בעמל רב?

יש מעשנים הגאים בכך שהם מעשנים שנים רבות ולא קורה להם כלום.

מי אמר שלא קורה?

הרי גם המון אנשים הלכו מתחת לקיר נטוי ולגשר רעוע, וחשבו ש'לא קרה להם כלום',

אבל חז"ל גילו לנו שקרה להם הרבה מאד - ניכו להם מזכויותיהם!

האם באמת אתם מוכנים לשלם על סיגריות - במצוות?...

על הנאה מנסיעה ללא חגורה - במעשים טובים?

על חסכון בסורגים - בלימוד תורה??

האם איבדנו כל ערך למצוות ומעשים טובים?

מחריד לא פחות כשזה מגיע לסיכון חיי יקירינו.

יצא לכם לשמוע? (ואולי גם לומר):

"זוכר את יוסי בן השנתיים? יצא לבד לרחוב... מצאנו אותו בין המכוניות, פשוט מלאכים שמרו עליו... מלאכים!"

"חזקי השובב בחר להתישב דווקא בחלון היחיד שאין לו סורגים... רק בנס לא מצאנו אותו למטה..."

עד עכשיו הידיים שלי רועדות... ילדים גדלים בניסים".

איזה מלאכים באמת שמרו על יוסי?, ואיזה נס קרה לחזקי?

פשוט מאד - יתכן שבאותם רגעים המאגר של הזכויות נפתח,

וכשלא שמרתם על הילד, לא נזהרתם בנסיעה, או כל מעשה אחר, בלי שתרגישו - בוצע לכם 'ניכוי זכויות' כואב.

נדמיין שהקב"ה בעצמו אומר לנו בנבואה להגיע כעת לקצה השני של העיר תוך כדי חציית כל הרמזורים האדומים.

האם היינו מעלים בדעתנו לשאול שאלות? או שהיינו מרגישים שקיבלנו את תעודת הביטוח הכי טובה בעולם?

ברור שהיינו לובשים בגדי שבת ופשוט טסים...

אבל שמואל הנביא, שהיה בקי מילדותו בדרכי הנבואה, מקבל נבואה ללכת למשוח את דוד למלך, והוא שואל: 'אֵיךְ אֵלֶיךָ? וְשָׁמַע שְׁאוּל וַהֲרֹגְנִי... והקב"ה לא כועס על 'חוסר הבטחון', אלא אדרבה, מסביר לו שאכן כוונתו היתה שיגיע בתחבולה, על ידי שיקח איתו עגלת בקר ויסווה את המטרה האמיתית של בואו לעיר.

חובה לצטט כאן את לשונו של הרד"ק:

'אף על פי שהיה מבטיח הקב"ה את הנביא או הצדיק, אף על פי כן הוא נשמר מללכת במקום סכנה...

והטעם, כי אף על פי שהקב"ה עושה נסים ונפלאות עם יראיו, ברוב - הם על מנהג העולם...!'

כלומר, גם נביא שקיבל הבטחה מה' - צריך לחשוש ולהיזהר מאד מכל חשש סכנה.

ואילו אנו? שלא קיבלנו שום הבטחה,

ולהיפך, קיבלנו אזהרה חמורה 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם',

מרגישים גיבורים גדולים, בעלי בטחון שאין דומה להם, ומלאכים, פשוט מלאכים שומרים עלינו. בימים אלו של חופש ונופש, בהם למרבה הצער אנו ערוכים נפשית לשמוע ולקרוא על אסון כאן ואסון שם,

נזכור ונשנן היטב, שמלבד האסונות הנראים לעין,

יש אסונות רבים שלא מתפרסמים - כל אותם שניצלו בנס, אלו שכמעט מתו ובסוף לא, השתעשעו בפתיל חייהם שלבסוף לא התנתק,

כל אלו הפסידו מזכויותיהם - על כלום! על הנאה רגעית, או על חסכון של כמה שקלים...

האם מעכשיו עלינו להסתובב עם מבט מפוחד, לבדוק במעבדה מה מכיל כל מוצר שאנחנו קונים, ולהתקין גלאי מתכות בכניסה לבנין?

ממש לא. 'מן הזהירות, שלא תרבה להיזהר' כתב רבינו בחיי,

אך בדברים הנורמליים, שכולנו יודעים שהם מסוכנים, אך מוכנים 'לשלם עליהם' בחמש דקות של פחד,

עלינו להבין ולזכור, שהתשלום עליהם עשוי להיות גבוה הרבה הרבה יותר, תשלום רוחני של

לשמך
פסוק
הרבה

מצוות ומעשים טובים.

הפלא יועץ מזכיר ומזהיר, כי המצוה היחידה בתורה שנאמר עליה לשון 'מאד' - היא 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם',

הבה נקיים את מצוות התורה,

לא נקצר תהליכים תמורת מצוות,

לא נחסוך בבטיחות תמורת מעשים טובים,

ולא נזלזל בבריאותנו - ונשלם על כך בלימוד תורה.

לא זו בלבד שלא נשלם על קיצורי דרך במצוות ובמעשים טובים,

אלא נזכה לקיים גם מצוה נוספת - 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'.

ארגון 'שתי הלכות ביום' חרט על דגלו את הנגשת לימוד כל התורה, לכל יהודי, בכל מקום, בכל זמן, ובכל רמה תורנית. בהתאם לכך, קבוצה מובחרת של תלמידי חכמים עמלה על עריכת ביאור בהיר ורהוט על כל חלקי התורה, לימודים אלו נשלחים במייל, עולים לאתר, וחלקם הגדול מודפס בספרים מפוארים.

זה מה שאנו מציעים לכם בארגון 'שתי הלכות ביום':

שליחת לימודים יומיים במייל לרובות מנויים בארץ ובעולם

במגוון עצום של קרוב ל 50 מסלולי לימוד המקיפים את כל חלקי התורה, שבכתב ושבעל פה, הלכות, מצוות, מוסר ומחשבה, הלימודים מותאמים לגברים ולנשים, בכל רמה וסגנון. רבבות יהודים בכל העולם כבר סיימו דרכנו לימוד של הנ"ך כולו עם ביאור מקיף ומדויק, ששה סדרי משנה עם ביאור בהיר ומתומצת, רי"ף מבואר ומגוון עצום של הלכות בכל התחומים, כאשר אנו מסיימים חודש עם **2 מיליון הודעות מייל** למנויים שלנו.

ספרי קודש מודפסים מבית 'שתי הלכות ביום'

נ"ך מבואר (12 כרכים) **פלא יועץ** ערוך מחדש. **'קדשנו במצוותיך'** תרי"ג מצוות מבוארות, על פי ספר החינוך והרמב"ם. **'קיצור חפץ חיים'** הלכות שמירת הלשון (חוברות כיס). **הגדה מבוארת** על פי האברבנאל, **סדרת הרי"ף המבואר**.

אתר 'שתי הלכות ביום'

בו ניתן ללמוד, להכיר את הפעילות העניפה, לרכוש ספרים, להוריד קבצים ועוד...

עשה לך רב

מאות שו"תים בנושאים שונים, לעיונכם באתר וכמובן לשירותכם בשליחת שאלות, מענה עד 24 שעות.

פרוייקט משניות לילדים

פעיל ומתגמל. המשניות מודפסות בחוברות לימוד לילדי תשב"ר ומחולקות לפי משנה אחת ליום.

קו לשמיעת שיעורי 'שתי הלכות ביום'

בקרב אי"ה.

תפילתנו, שנזכה לקיים במהרה את חזונו של ישעיהו הנביא (יא ט)
"כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעָה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים".